

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Lisa Olsson

Penningtvätt

- en studie av revisorernas skyldigheter

Examensarbete
20 poäng

Handledare: Helén Örnemark-Hansen

Straffrätt

Vårterminen 2006

Innehåll

SAMMANFATTNING	1
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Presentation	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
1.3 Avgränsningar	6
1.4 Metod och material	6
1.5 Disposition	7
2 LAGSTIFTNINGENS UTVECKLING	9
2.1 Definition av begreppet penningtvätt	9
2.2 Svenska straffbestämmelser	10
2.3 1991 års direktiv mot penningtvätt	11
2.4 2001 års direktiv mot penningtvätt	12
2.4.1 Penningtvättsbegreppets omfattning enligt direktivet	13
2.4.2 Yrkeskategorier som omfattas av direktivet	15
2.4.3 Identitetskontroll	15
2.4.4 Gransknings- och uppgiftsskyldighet	16
2.4.4.1 Meddelandeförbud	17
2.4.5 Ansvarsbestämmelser	17
2.5 Direktiv från 2005	18
2.6 Sammanfattning	20
3 REVISORERNAS SKYLDIGHETER	21
3.1 Revisorskategorier som omfattas	21
3.2 Revisorns roll	22
3.3 Vad revisorn bör och skall göra	23
3.3.1 Identitetskontroll	23
3.3.2 Granskning och rapportering	24
3.4 Interna regler och policys	28

3.4.1	Kundkännedom	29
3.4.2	Funktionsansvarig person	29
3.4.3	Utbildning	30
3.5	Hur fungerar det i praktiken?	30
3.6	Sammanfattning	33
4	ANMÄLNINGSPRAXIS	35
4.1	År 2004	35
4.2	År 2005	36
4.2.1	Exempel på dom	37
4.3	Har anmälningspraxis förändrats?	38
4.4	Sammanfattning	40
5	UTBLICK MOT NORGE OCH DANMARK	41
5.1	Norge	41
5.1.1	Norges penningtvättslagstiftning	41
5.1.2	Anmälningspraxis år 2004	42
5.1.3	Anmälningspraxis år 2005	43
5.2	Danmark	44
5.2.1	Danmarks penningtvättslagstiftning	44
5.2.2	Anmälningspraxis år 2004	45
5.3	En jämförelse mellan Sverige, Norge och Danmark	46
5.4	Sammanfattning	48
6	ANALYS	49
6.1	Inledning	49
6.2	Anmälningspraxis	49
6.3	Vad kan göras i fortsättningen?	51
6.3.1	Utbildning	52
6.3.2	Samarbete och prioriteringar	53
6.3.3	Internationellt	54
6.4	Avslutning	55
BILAGA A		56
BILAGA B		63
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING		64

Sammanfattning

Penningtvätt involverar omfattande brottslighet och enorma summor pengar, både nationellt och internationellt. Världen blir allt mer globaliserad och detta påverkar även Sverige och i allra högsta grad ökar det flödet av svarta pengar i Sverige. Svarta pengar flödar in och genom Sverige, för att placeras i andra länder. Penningtvättsproblematiken är således omfattande och ett stort dilemma. Penningtvätt har ofta sin grund i annan grov brottslighet. Därför är det av stor vikt att penningtvätt kan förhindras på ett effektivt sätt. Genom att arbeta fram en fungerande lagstiftning som kan få allt fler att uppmärksamma och anmäla misstänkta transaktioner är vi en god bit på vägen.

Bekämpandet av penningtvätt har kommit att bli en mycket prioriterad fråga, både i Sverige och internationellt. Genom EU:s utvidgade lagstiftning inom området har förändringar skett även i den svenska lagstiftningen. Den nya lagstiftningen, som jag behandlar i min uppsats, kom att börja gälla den 1 januari 2005. Lagstiftningen innebar framför allt en stor förändring. Nu omfattas ytterligare bolag och verksamheter i rapporteringsskyldigheten angående misstankar om penningtvätt. Allt för att förhindra penningtvättsverksamheten.

Enligt den nya lagstiftningen omfattas även revisorer av anmälningsskyldigheten vid misstänkt penningtvätt. Det är revisorns professionella kunskap i sin roll som konsult som kan vara eftertraktad av den som vill tvätta pengar. Revisorns skyldigheter omfattar bland annat att utföra identitetskontroll på sina kunder, att göra en anmälan vid misstänkt penningtvätt och att utforma interna regler för att förhindra att revisorer utnyttjas i syfte att tvätta pengar.

Mycket görs redan nu för att förhindra att revisorer utnyttjas för att tvätta svarta pengar och det sker med gott resultat. Dock finns mycket mer att göra. Jag utreder och analyserar en del möjliga vägar i min analys, men det finns säkerligen fler aspekter på denna problematik och hur man skulle kunna komma till rätta med den. Jag har, som sagt, granskat den del som omfattar revisorernas skyldigheter. Det skulle kunna vara intressant att undersöka andra branscher och jämföra olika problem och lösningar för att kunna utveckla ännu bättre riktlinjer för att hantera penningtvättsproblematiken. För att kunna få en total bild av hur det ligger till inom hela området bör en överblick över fler branscher göras.

Anmälningarna som kom in från de nya rapporteringspliktiga grupperna under det första året med den nya lagstiftningen var inte många och gav upphov till nya reflektioner. Det är ett omfattande problem som troligtvis kommer att kräva mycket resurser för att vi skall komma tillrätta med problematiken och för att det eftersträvade resultatet skall kunna uppnås.

Penningtvättsområdet är ett relativt outforskat område och det finns flera frågor och infallsvinklar som man skulle kunna arbeta vidare med inom detta område:

- Vad kan göras bättre i lagstiftningen för att det skall bli lättare att förhindra penningtvätt?
- Vad mer kan göras för att få de rapporteringsskyldiga grupperna att verkligen uppmärksamma och anmäla misstänkt penningtvätt?
- Hur ser det ut i andra branscher, i jämförelse med revisorerna?

Förord

Tiden på juristutbildningen i Lund går nu mot sitt slut, och avslutats med denna uppsats. Det är med glädje jag ser tillbaka på min tid som juridikstuderande. Det har inneburit mycket arbete och många timmar av tentapluggande, men det har varit en fantastiskt rolig tid. Jag vill tacka min familj, min pojkvän, mina vänner och folk jag mött under min utbildning som stöttat och uppmuntrat mig. Det är ni som gjort åren på Juridicum så bra.

Penningtvätt är inget ämne som behandlas i någon större utsträckning på juristutbildningen i Lund. Arbetet med denna uppsats har därmed inneburit mycket ny och spännande kunskap för mig. Ett tack till min handledare Helén Örnemark-Hansen för hjälp med uppsatsen. Även ett stort tack till Mats Wahlberg, Jan-Hugo Nihlén och Tommy Kangasvieri som hjälpt mig med många intressanta praktiska aspekter på ämnet.

Lund, den 13 juni 2006

Lisa Olsson

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslag (1975:1385)
Ds	Departementsserien
f.	Följande sida
FATF	Financial Action Task Force on Money Laundering
ff.	Följande sidor
Prop.	Proposition
PTL	Lag (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt

1 Inledning

1.1 Presentation

Den svarta ekonomin i världen omfattar ofattbart stora belopp. Varje år tros den svarta ekonomin omsätta 2-5 procent av världens bruttonationalprodukt. Detta skulle motsvara tre tusen miljarder dollar.¹ Brottligheten i Sverige har varje år intäkter på cirka 3,7 miljarder kronor.² Dessa pengar tvättas genom en mängd olika metoder. Tvättade pengar investeras sedan i både legala och illegala verksamheter.

Det finns många syften med penningtvätt. Några av dem kan vara:³

- Upprätthållande av organiserad och ekonomisk brottslighet genom att ge den skenet av laglig verksamhet
- Finansiering av terrorism
- Narkotikahandel
- Undandragande av inkomster från beskattning
- Döljande av mut-, smuglings- och bedrägeribrott

USA är ett av de ledande länderna när det gäller bekämpningen av organiserad brottslighet och de har även varit mycket aktiva mot penningtvättsverksamheten. Detta beror troligtvis på att USA tidigt hade problem med den organiserade brottslighetens penningtvättsverksamhet. Uttrycket penningtvätt har nämligen sitt ursprung från 1930-talets USA, från den affärsverksamhet där den organiserade brottsligheten tvättade sina illegala inkomster. Det skedde i en kedja av kemptvättar där de genom att förfalska bokföringen och förstora upp omsättningen kunde omvandla illegala inkomster till legala.

Bekämpandet av penningtvätt har kommit att bli en mycket prioriterad fråga, både i Sverige och internationellt. För att penningtvätt effektivt skall kunna bekämpas måste länder och organisationer samarbeta över gränserna. Genom EU:s utvidgade lagstiftning inom området har förändringar skett även i den svenska lagstiftningen. Denna nya lagstiftning, som jag fokuserar på i denna uppsats, kom att börja gälla den 1 januari 2005. Den nya lagstiftningen innebar en stor förändring. Nu omfattas ytterligare bolag och verksamheter i rapporteringsskyldigheten angående misstankar om penningtvätt.

---

¹ Källa: Internationella Valutafonden

² RKP Rapport 2005:2b Organiserad brottslighet i Sverige 2005, s 23

³ Örnemark Hansen, 1998, s 12

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att redogöra för lagstiftningen kring penningtvätt, och framför allt den nya penningtvättslagstiftning som börjat gälla i Sverige från och med den 1 januari 2005 för revisorer. Syftet med uppsatsen är att se vilka skyldigheter som revisorerna har fått med den nya lagstiftningen och vilket genomslag lagstiftningen har fått på anmälningsspraxis av penningtvättanmälningar.

De frågeställningar jag valt att fokusera på är:

- Vilka nya skyldigheter innebär den nya penningtvättslagstiftningen för revisorerna?
- Hur påverkas anmälningsspraxis av den nya lagstiftningen och vad kan göras för att alla misstänkta fall skall anmälas?

1.3 Avgränsningar

Ämnet penningtvätt är stort och avgränsningar är nödvändiga.

Den nya lagstiftningen innebär stora förändringar i vilka som omfattas av rapporteringsskyldigheten. Bland de nya juridiska och fysiska personer som blivit rapporteringsskyldiga har jag valt att koncentrera mig på revisorerna. Rapporteringsskyldigheten för övriga verksamheter kommer endast behandlas ytligt, för att se hur den nya lagstiftningen påverkat rapporteringen överlag.

Jag har avgränsat granskningen av penningtvättsanmälningarna till att omfatta anmälningsspraxis och har inte gått djupare in på sambandet mellan antalet anmälningarna och antalet anmälningar som lett till åtal och fällande domar.

Då det finns tidigare examensarbeten som behandlar straffbestämmelserna för penninghäleri⁴, kommer jag ej innefatta denna del i min uppsats mer än mycket grundläggande då det behövs för förståelsen av min uppsats.

1.4 Metod och material

Jag har, i arbetet med uppsatsen, använt mig främst av lagtext, förarbeten och doktrin. Det finns idag dock inte särskilt mycket svensk doktrin kring ämnet penningtvätt så de främsta källorna har varit lagtext, förarbeten och övriga offentliga tryck. Då jag granskat anmälningsspraxis till Finanspolisen,

---

⁴ Björnsjö, Helena, Bevisning av penninghäleri – en studie av några rättsfall med fokus på bevisningen av förbrottet. Examensarbete, vårterminen 2005

har jag tagit hjälp av material och statistik från Finanspolisen. Jag har även samtalat med Finanspolisen för att få en inblick i deras arbete.

För att få en inblick och större förståelse för hur lagstiftningen fungerar ute i praktiken har jag tagit kontakt med personer som i sitt arbete kommer i kontakt med ärenden kring penningtvätt och därigenom fått svar på frågor som uppkommit under arbetet med uppsatsen. Personerna jag diskuterat mitt ämne med har varit auktoriserade revisorer, dels från ett stort företag och dels från en mindre revisionsbyrå, och sektionschefen för Finanspolisen. Dessa personer har gett mig ett intressant och viktigt perspektiv på uppsatsen och hjälp till med förståelsen för hur deras arbete påverkas av penningtvättslagstiftningen.

Jag håller mig till stor del inom lagstiftningen som gäller Sverige, men gör en även en kort utblick mot Norge och Danmark för att granska hur lagstiftningen i dessa länder ser ut och hur penningtvätt bekämpas i dessa länder. Jag jämför deras arbete för att förhindra att juridiska och fysiska personer utnyttjas i penningtvätts syfte med Sveriges arbete för att se hur deras tillvägagångssätt fungerar. Jag tyckte det var intressant att granska just Norge och Danmark, dels av den anledningen att de är grannländer till Sverige och därmed upplever en liknande problematik med penningtvätt och dels för att de infört ny penningtvättslagstiftning tidigare än Sverige.

1.5 Disposition

Uppsatsen inleds med en teoretisk del. Där redogör jag först för de svenska straffbestämmelserna och den lagstiftning som gäller i Sverige med anledning av direktiv som finns på området. Därefter behandlas den lagstiftning som omfattar revisorerna, där jag redogör för de regler och skyldigheter som gäller revisorerna. Andra delen av uppsatsen redogör för anmälningspraxisen och hur anmälningsstatistiken eventuellt kan ha förändrats av den nya lagstiftningen. Jag gör en internationell utblick mot Norge och Danmark för att jämföra deras lagstiftning med den som finns i Sverige. Uppsatsen avslutas med en analys som belyser de frågeställningar kring penningtvättslagstiftningen som uppsatsen har behandlat.

Uppsatsen är indelad i sex kapitel:

Kapitel 2 redogör för den svenska lagstiftningen, med en grundläggande genomgång av definitionen av begreppet penningtvätt och de straffbestämmelser som finns för penningtvätt i svensk lagstiftning. Straffbestämmelserna är inget som behandlas vidare i uppsatsen, istället behandlar kapitlet sedan i huvudsak de regler som införts i svensk rätt med anledning av 2001 års direktiv avseende stävjandet av penningtvätt.

Kapitel 3 koncentreras specifikt på revisorer och de skyldigheter de har för att förhindra att deras verksamhet används för att tvätta svarta pengar. De regler och föreskrifter som omfattar revisorer genomgås grundligt. Ett

underkapitel ägnas till de reflektioner och iakttagelser jag gjort genom mina kontakter med auktoriserade revisorer.

Kapitel 4 är inriktat på vad lagstiftningen inneburit för anmälningspraxis. Jag har granskat siffror och statistik från Finanspolisen⁵ och sett hur anmälningspraxis har påverkats av den nya lagstiftningen.

Kapitel 5 är en utblick mot Norge och Danmark för att komparativt jämföra lagstiftningen mellan länderna. Jag ansåg det vara intressant att studera eventuella skillnader och likheter mellan dessa tre grannländer med liknande penningtvättslagstiftning.

Kapitel 6 är en analys av den rådande penningtvättslagstiftningen och anmälningspraxis, hur det fungerar i praktiken och några egna reflektioner om vad som kan och eventuellt bör göras på området.

---

⁵ Finanspolisens årsrapporter

2 Lagstiftningens utveckling

För att den ekonomiska brottsligheten skall kunna bekämpas är det av stor vikt att penningtvätt upptäcks och förhindras. Traditionellt sett har banker och andra finansiella verksamheter utnyttjats för att tvätta pengar som har illegal härkomst. Av denna anledning har de flesta finansiella företag i Sverige varit skyldiga att rapportera misstänkta fall av penningtvätt till polisen. Det har dock visat sig i internationella studier att de som ägnar sig åt penningtvätt i ökad utsträckning utnyttjar företag utanför den finansiella sektorn.

Detta har mynnat ut i en utveckling av lagstiftningen allt eftersom kunskapen blivit större. Den svenska lagstiftningen har påverkats främst av lagstiftningen inom EU och de penningtvättsdirektiv som antagits i EU. Det första penningtvättsdirektivet antogs i EU 1991. År 2001 antogs ett nytt direktiv om penningtvätt. De största förändringarna mellan dessa direktiv är att kretsen av anmälningsskyldiga utvidgades till att omfatta allt fler personer och verksamheter.

2.1 Definition av begreppet penningtvätt

Penningtvätt definieras enligt svensk lagstiftning som "...sådana åtgärder med avseende på egendom som har förvärvats genom brott, som kan medföra att denna egenskap hos egendomen fördöljs, att den brottslige får möjlighet att undandra sig rättsliga påföljder eller att återskaffandet av egendomen försvåras, samt sådana åtgärder som innefattar förfogande över och förvärv, innehav eller brukande av egendomen. Med penningtvätt avses även åtgärder med annan egendom än som avses i första stycket, om åtgärderna är ägnade att dölja att någon har berikat sig genom brottslig gärning."⁶ Denna definition av begreppet återfinns även i penningtvättsdirektivet.⁷

En något vardagligare och enklare definition för penningtvätt är "att ta emot, omvandla, överlåta eller överföra tillgångar som förvärvats illegalt för att maskera eller dölja deras olagliga ursprung med syfte att göra tillgångarna legitima."⁸

Svarta pengar sammanblandas alltså med vita pengar genom lagliga transaktioner. När man blandat svarta och vita pengar går de inte längre att skilja åt. Det är detta handlande som är penningtvätt.

---

⁶ Lag (1993:768), 1§

⁷ 91/308/EEG, art 1

⁸ Syrén, 2005, s 16

2.2 Svenska straffbestämmelser

De svenska straffbestämmelserna⁹ för penningtvätt finns i Brottsbalkens 9: 6a och 9:7 § §:

6 a § Den som

1. otillbörligen främjar möjligheterna för annan att tillgodogöra sig egendom som härrör från brottsligt förvärv eller värdet av sådan egendom, eller
2. med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendomen som härrör från brottsligt förvärv

döms för *penninghäleri* till fängelse i högst 2 år.

För penninghäleri döms också den som, i annat fall än som anges i första stycket, otillbörligen medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta sådan åtgärd med egendom, om åtgärden är ägnad att dölja att annan har berikat sig genom brottslig gärning.

Är brott som anges i första eller andra stycket grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

7 a § Är brott som avses i 6 a § att anse som ringa, döms för *penninghäleriförseelse* till böter eller fängelse i högst sex månader.

För penninghäleriförseelse skall också dömas den som

1. i fall som avses i 6 a § första stycket inte insåg men hade skälig anledning att anta att brott förelåg, eller
2. i fall som avses i 6 a § andra stycket inte insåg men hade skälig anledning att anta att annan berikat sig genom brottslig gärning.

Straffbestämmelserna rörande *penninghäleri*¹⁰ infördes genom en lag 1999 för att öka möjligheterna att komma åt penningtvättsverksamheten. Syftet med penninghäleribestämmelsen är att den skall omfatta sådana brottsliga förfaranden som typiskt sätt är att ses som penningtvätt.

Penninghäleri innebär åtgärder med egendom som förvärvats genom brott. Det skall alltså finnas ett bakomliggande brott. Ansvar döms inte ut för den som begått det bakomliggande brottet, utan den som har hjälpt till att omsätta det brottsliga förvärvet. Ansvar skall föreligga oavsett om

---

⁹ Straffbestämmelserna kommer, som tidigare nämnts, endast behandlas kort för förståelse av uppsatsen. Uppsatsen kommer sedan att koncentreras på de bestämmelser som tillkommit i svensk lagstiftning med anledning av 2001 års direktiv, främst gällande revisorer.

¹⁰ Brottsbenämningen för penningtvätt i brottsbalken är penninghäleri och vid ringa fall och oaktsamma förfaranden penninghäleriförseelse.

medhjälparen haft egen vinning av penningtvätten eller inte. Typiska brottsliga förvärv är sådana som skett genom stöld, bedrägeri eller förskingring. Men även andra saker skall ses som brottsligt förvärv, till exempel muta, spelvinst genom dobbleri, inkomst genom koppleri eller narkotikabrott och byte vid jakt eller fiske på förbjudet område eller vid förbjuden tid. De nya bestämmelserna i brottsbalken omfattar dels sådana förfaranden som tidigare bestraffats som häleri, dels vissa åtgärder som är ägnade att dölja att någon annan har berikat sig genom brott på annat sätt än genom förvärv. Det kan till exempel röra sig om vissa former av skatte- och tullbrott. Om en gärning uppfyller även uppfyller rekvisiten för häleri, skall domstolen i första hand döma för detta brott.¹¹

Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2002¹² utvidgades straffansvaret till att även omfatta försök, förberedelse och stämpling till grovt häleri och grovt penninghäleri.¹³ Således straffas förfaranden som innefattar penningtvätt som häleri, häleriförseelse, penninghäleri och penninghäleriförseelse.

Bestämmelserna i Penningtvättslagen¹⁴ omfattar fysiska och juridiska personer som bedriver olika typer av verksamheter. Även Penningtvättslagen har en straffbestämmelse:

14 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. åsidosätter gransknings- eller uppgiftsskyldigheten enligt 9 §

eller

2. bryter mot meddelandeförbudet i 11 §.

2.3 1991 års direktiv mot penningtvätt

Den 10 juni år 1991 antogs ett direktiv om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar¹⁵.

Direktivets syfte var att gemensamt ingripa mot tvättning av svarta pengar, då man beförde att medlemsstaterna skulle bli tvungna att agera på ett sådant sätt som inte är förenligt med fullbordandet av den inre marknaden. Man var även rädd för att, om man inte samordnade sig på en gemenskapsnivå, skulle de som tvättar pengar kunna dra nytta av den frihet för kapitalrörelser och den frihet att tillhandahålla finansiella tjänster som

---

¹¹ Holmqvist, Leijonhufvud, Träskman, Wennberg, 2002, s 9:89 ff.

¹² Prop. 2000/01:133

¹³ Brottsbalken 9 kap. 11 §

¹⁴ SFS (1993:768).

¹⁵ Rådets direktiv av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (91/308/EEG)

tillhör det integrerade finansiella området. Genom detta direktiv ville man visa att man förstod att det mest verksamma sättet att bekämpa den organiserade brottsligheten var att utöka kampen mot penningtvätt. Den organiserade brottsligheten anses utgöra en särskild samhällsfara i medlemsstaterna.

Tvättning av pengar skulle, enligt detta direktiv, främst bekämpas med straffrättsliga medel och inom ramen för internationellt samarbete mellan rättsvårdande organ.¹⁶ Dock konstaterades det att det inte räcker med straffrättsliga medel, då det finansiella systemet kan spela en stor och verksam roll i tvättandet av pengar. Eftersom tvättning av pengar ofta genomförs på ett internationellt plan skulle åtgärder vidtagna endast på en nationell nivå få mycket begränsade effekter.

Allt detta sammantaget ledde till att det den 10 juni 1991 antogs ett direktiv för att förhindra att det finansiella systemet skulle användas för tvättning av pengar.

1991 års direktiv är ett minimidirektiv, vilket innebär att varje enskilt land kan fastställa strängare regler. En ovillkorlig skyldighet att vidta åtgärder fanns endast gällande tillgångar som härrör från narkotikabrottslighet. Dock konstaterades det att medlemsstaterna borde överväga att utvidga tillämpningen till andra former av brottslighet, vilket Sverige även gjorde.¹⁷

Den 1 januari 1994 trädde lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt i kraft och därmed infördes 1991 års direktiv i svensk rätt. Syftet med PTL är att förhindra att penningtvättsåtgärder företas.

Direktivet var längre fram inte tillräckligt och kom att utvecklas vidare till 2001 års direktiv.

2.4 2001 års direktiv mot penningtvätt

År 2001 antogs ett nytt direktiv mot penningtvätt¹⁸. Direktivet skulle ha omvandlats till svensk lagstiftning innan den 1 juli 2004. Den svenska lagstiftningen trädde dock inte i kraft förrän den 1 januari 2005 efter förseningar bland annat i remissförandet. Direktivet innebär att det från den 1 januari 2005 är en ändrad lagstiftning gällande penningtvätt i Sverige. Denna nya svenska lagstiftning återfinns i lag (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt.

---

¹⁶ 91/308/EEG s 1

¹⁷ Ds 2003:52 s 37 f.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/97/EG om ändring av rådets direktiv 91/308/EEG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar

Direktivet från 1991 var ett av de främsta internationella instrumenten i kampen mot penningtvätt, men direktivet behövde en uppdatering i enlighet med kommissionens slutsatser och Europaparlamentets och medlemsstaternas önsknings. Det nya direktivets mål var att återspegla den bästa internationella praxisen och upprätthålla en hög nivå på skyddet av den finansiella sektorn och andra sårbara verksamheter mot de skadliga effekterna av vinning av brott.

De väsentligaste förändringarna i förhållande till det tidigare direktivet är bland annat att kretsen av förbrott eller underliggande brott har utvidgats till att omfatta även andra brott än narkotikabrott. Anledningen till detta är att det under senare år skett en utveckling mot en mycket vidare definition av begreppet penningtvätt. De som har för avsikt att bedriva penningtvätt har sökt sig till yrkesgrupper och förfaringsätt som inte omfattades av 1991 års direktiv. Därför har 2001 års direktiv ökat sin räckvidd till att gälla verksamheter hos fler typer av fysiska och juridiska personer som visats sig vara sårbara för penningtvätt.¹⁹

I kommande underkapitel kommer jag att gå igenom de regler som gäller för de juridiska och fysiska personer som omfattas av 2001 års direktiv och som skall medverka i kampen mot penningtvätt. Då direktivets regler återfinns i penningtvättslagen är det oftast penningtvättslagens bestämmelser som återges.

2.4.1 Penningtvättsbegreppets omfattning enligt direktivet

Artikel 1 C i direktivet anger vad som skall anses utgöra förbjuden penningtvätt. Definitionen är hämtad från narkotikabrottskonventionen²⁰. Med penningtvätt avses, enligt direktivet, följande förfaranden när de sker uppsåtligen:

- Omvandling eller överföring av egendom i vetskap om att egendomen härrör från brott eller från medverkan till brott och i syfte att hemlighålla eller dölja egendomens olagliga ursprung, eller för att hjälpa någon som är delaktig i sådan verksamhet att undandra sig de rättsliga följderna av sitt handlande.
- Hemlighållande eller döljande av viss egendoms rätta beskaffenhet eller ursprung, av dess belägenhet, av förfogande över den, av dess förflyttning, av de rättigheter som är knutna till den, eller av äganderätten till den, i vetskap om att egendomen härrör från brott eller från medverkan till brott

---

¹⁹ Prop. 2003/04:156 s 37

²⁰ Förenta Nationernas konvention den 19 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen

- Förvärv, innehav eller brukande av egendom i vetenskap om, vid tiden för mottagandet, att egendomen härrörde från brott eller från medverkan till brott
- Medverkan till, överenskommelse att utföra, försök och medhjälp till, anstiftan och underlättande samt rådgivning för utförande av de gärningar som nämnts ovan

Kravet på *brottsliga handlingar* innefattar, enligt direktivets artikel 1 E, alla former av brottslig inblandning i förövandet av ett allvarligt brott. Allvarliga brott anses åtminstone vara alla brott som definieras i artikel 3.1 i Narkotikabrottskonventionen, de handlingar som utförs av kriminella organisationer som kan bestraffas med fängelse i minst fyra år och som utförs under vissa särskilt angivna organiserade former, bedrägeri, mutbrott och bestickning och brott som kan generera betydande vinning och som är straffbara med stränga fängelsestraff. Med andra ord innebär direktivets bestämmelser att medlemsstaterna är skyldiga att förbjuda penningtvätt när det gäller vinning från vissa särskilt allvarliga brott. Med hänsyn till att direktivet är ett minimidirektiv kan medlemsstaterna fastställa strängare regler och därmed låta vinning även från andra brott omfattas av förbudet. Detta oavsett om de är att betrakta som allvarliga enligt definitionen i direktivet eller ej.

Den svenska lagstiftningen om penninghäleri och penninghäleriförseelser var, även innan 2001 års direktiv infördes, inte begränsad till att gälla vinning från vissa brottstyper. Bestämmelserna var redan då generellt utformade och omfattade vinning från alla typer av brott. De svenska bestämmelserna omfattar således betydligt fler brott än de som det enligt direktivet skall vara straffbart att tvätta vinning från. Försök, förberedelse och stämpling till grovt penninghäleri är dessutom straffbart, medan direktivet endast ställer krav på att uppsåtlig penningtvätt skall vara förbjudet. De svenska bestämmelserna är mycket mer långtgående än direktivet då även oaktsam penningtvätt är straffbart i Sverige. Av detta kan man konstatera att den svenska lagstiftningen mycket väl uppfyllde direktivets krav på vilka förfaranden som skulle vara förbjuden penningtvätt och att lagstiftningen inte behövde ändras i det avseendet.

Vissa remissinstanser²¹ framförde dock att de tyckte att penningtvättslagen borde ha utformats så att den endast omfattade sådana grova brott som anges i 2001 års direktiv. Om man skall ha en begränsning av vilka förfaranden som skall omfattas, innebär det att de som skall tillämpa lagen och bedöma om de skall anmäla ett misstänkt penningtvättsförfarande måste göra en straffrättslig bedömning. Detta kan inte anses vara ett lämpligt förfarande, då dessa personer inte kan förutsättas besitta dessa särskilda straffrättsliga kunskaper. Speciellt inte när lagstiftningen numera omfattar en vid spridning av yrkeskategorier. Det skulle endast komplicera deras arbete och försvåra förhindrandet av penningtvätt i dessa verksamheter.²²

²¹ Bland annat Datainspektionen, Mäklarförbundet och Svenska Revisorssamfundet SRS

²² Prop. 2003/04: 156, s 38

2.4.2 Yrkeskategorier som omfattas av direktivet

En stor förändring som kom med det nya direktivet är att kretsen av anmälningsskyldiga nu har utvidgats till att gälla nya yrkeskategorier, bland annat advokater, fastighetsmäklare, antikvitetshandlare, revisorer, fondbolag etcetera. Detta innebär naturligtvis att antalet anmälningsskyldiga företag ökat markant. Det nya direktivet innebär att ytterligare cirka 13 000 företag i Sverige är skyldiga att rapportera misstänkt penningtvätt till Finanspolisen.²³

De som nu omfattas av lagen är följande juridiska och fysiska personer, vid utövandet av deras yrkesmässiga verksamhet:²⁴

- Bank- eller finansieringsrörelse
- Livförsäkringsrörelse
- Fondverksamhet
- Verksamhet som bedriver verksamhet med utgivning av elektroniska pengar
- Bolag som bedriver handel med värdepapper
- Försäkringsmäklare
- Inlåningsverksamhet och sådan verksamhet som är registreringskyldig hos Finansinspektionen
- Godkänd eller auktoriserad revisor
- Skatterådgivare
- Fastighetsmäklare
- Oberoende jurister
- Handlare eller auktionsfirmor som köper och säljer varor av högt värde, såsom ädelstenar eller ädelmetaller, konstföremål, antikviteter skrot eller transportmedel och när betalning görs kontant och med belopp motsvarande minst 15 000 euro.
- Kasinon

2.4.3 Identitetskontroll

Den nya lagstiftningen innebär olika skyldigheter för ovanstående personkategorier. Vid inledande av en affärsförbindelse skall kundens identitet kontrolleras av den fysiska eller juridiska personen. Identitetskontroll skall utföras även vid transaktioner där beloppet uppgår till 15 000 euro och vid skilda transaktioner som kan antas ha samband med annan transaktion som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Om summan inte skulle vara känd vid tidpunkten för transaktionen skall

---

²³ Finanspolisens årsrapport 2004, s 4

²⁴ PTL 2, 2 a, 2 b § §

identiteten kontrolleras så snart summan av transaktionerna uppgår till minst 15 000 euro.²⁵

Identitetskontroll behöver ej genomföras när:²⁶

- Transaktionen görs till ett konto som tillhör någon vars identitet redan tidigare har kontrollerats
- Verksamheten hör hemma inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och då verksamheten bedriver handel med värdepapper, inlåningsverksamhet, försäkringsmäklare, verksamhet som ger ut elektroniska pengar eller fondverksamhet.
- Livförsäkringsbolag och försäkringsmäklare tecknar försäkringsavtal där beloppet uppgår till en årspremie om högst 1000 euro eller en engångspremie om högst 2500 euro. Dessa bolag behöver ej heller göra identitetskontroll om betalningarna sker mellan finansiella institut inom EU-området.

Identitetskontroll skall dock alltid ske vid misstanke om penningtvätt.

Handlingar som bevisar identitetskontrollen skall bevaras i minst fem år där tidpunkten beräknas från det att identitetskontrollen utfördes eller från det att affärsförbindelsen upphörde.²⁷

2.4.4 Gransknings- och uppgiftsskyldighet

Rapporteringskyldiga företag har även en granskningskyldighet av de transaktioner som skäligen kan antas utgöra penningtvätt. Detta innebär att de skall granska alla transaktioner som kan misstänkas vara penningtvätt och rapportera dessa. Skyldigheten innebär även att lämna kompletterande uppgifter vid förfrågan om detta.²⁸

Anmälningsskyldiga företag skall rapportera de transaktioner som de misstänker skäligen kan utgöra penningtvätt till Finanspolisen. Finanspolisens arbete styrs till stor del av dessa anmälningar och därför har anmälningsskyldigheten kommit att bli mycket viktig.²⁹

Praktiskt skall det gå till på det viset att den som ansvarar för penningtvätt inom företaget skall fylla i den särskilda blankett som finns för detta. En del branschorganisationer har framtagit anpassade anmälningsblanketter. Blanketten innehåller uppgifter om vem som anmäls, den misstänkta transaktionen, beloppet för transaktionen etcetera. Finanspolisen tar emot anmälan och registrerar den i sin databas och återkopplar till det företag som gjort anmälan. Anmälan leder inte alltid till att en ytterligare utredning

---

²⁵ PTL 4 §

²⁶ Syrén, 2005, s 22

²⁷ PTL 8 §

²⁸ PTL 9 §

²⁹ Finanspolisens årsrapport 2004, s 5

görs, utan anmälan läggs då ad acta. Finanspolisen har rätt att begära ytterligare information och enligt penningtvättslagen är det uppgiftslämnandebolaget tvunget att besvara samtliga frågor från Finanspolisen.

Det är Finanspolisen som analyserar och granskar samtliga penningtvättsanmälningar. Finanspolisen, som är en del av Rikskriminalpolisen, samarbetar med bland andra Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Finansinspektionen och Skatteverket för att på ett så effektivt sätt som möjligt komma åt penningtvättsverksamheter. Granskning och utredning av ett ärende leds av åklagare.³⁰

Undantag från uppgiftsskyldigheten finns för jurister, skatterådgivare och revisorer, vilket innebär att de inte har skyldighet att lämna uppgifter om vad som anförtrots dem då de försvarar eller företräder en klient eller i ett rättsligt förfarande, inklusive rådgivning beträffande inledande eller undvikande av ett rättsligt förfarande. Detta gäller oavsett om de fått informationen före, under eller efter ett sådant förfarande.³¹ Undantagen finns med för att man vill beakta den klientrelation som finns bland annat för advokater och revisorer.

2.4.4.1 Meddelandeförbud

Meddelandeförbudet som finns i lagstiftningen innebär att rapportering av misstänkt penningtvätt inte får röjas för kunden eller någon annan.³²

Meddelandeförbudet gäller i 24 timmar från det att anmälan skickades in till Finanspolisen eller när internutredning har påbörjats. Efter de 24 timmarna bryts sekretessen. När tiden har löpt ut kan revisorn eller advokaten alltså ta kontakt med sin klient och berätta att en anmälan har gjorts angående misstänkt penningtvätt.

2.4.5 Ansvarsbestämmelser

De svenska ansvarsbestämmelserna för den som åsidosätter sin gransknings- eller uppgiftsskyldighet eller meddelandeförbudet när det gäller penningtvätt finns i 14 § PTL:

Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. åsidosätter gransknings- eller uppgiftsskyldigheten enligt 9 §, eller
2. bryter mot meddelandeförbudet i 11 §.

---

³⁰ Finanspolisens årsrapport 2004, s 7

³¹ PTL 9 a, b § §

³² PTL 11 §

2.5 Direktiv från 2005

Den 26 oktober år 2005 antogs ännu ett direktiv för att komma till rätta med penningtvättsproblematiken.³³ Detta direktiv har ännu inte införlivats i svensk lagstiftning. Jag har därför inte fördjupat mig i detta direktiv, utan kommer bara kort redogöra varför det kom till och vad det innebär då det är relevant för utvecklingen av den svenska lagstiftningen.

De två första penningtvättsdirektiven gav de enskilda medlemsstaterna stor frihet vid implementeringen, vilket har lett till olika regelverk i de olika europeiska länderna. Till det tredje direktivet har en betydande samordning skett inom ramen för FATF.

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som krävs för att följa direktivet senast den 15 december 2007. I och med detta nya direktiv börjar gälla skall direktiv 91/308/EEG upphöra att gälla.

Direktivet antogs bland annat av följande skäl:³⁴

Det kan komma att behövas förebyggande insatser via det finansiella systemet som komplement till det straffrättsliga systemet för att på bästa sätt kunna förebygga att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Om åtgärder för samordning på gemenskapsnivå inte vidtas kan de som vill tvätta svarta pengar och finansiera terrorism komma att försöka dra nytta av den frihet för kapitalrörelser och den frihet att tillhandahålla finansiella tjänster som hör till det finansiella området, för att underlätta sin brottsliga verksamhet.

Precis som med de tidigare direktiven, kom detta direktiv till stor del till av den anledningen att penningtvätt är en problematik som måste bekämpas på en internationell nivå för att det skall kunna ske på ett effektivt sätt. Åtgärder på en nationell nivå, eller ibland till och med på gemenskapsnivå, vidtagna utan hänsyn till internationell samordning och samverkan får endast en mycket begränsad verkan.

De förebyggande åtgärderna i direktivet skall inte bara täcka hantering av pengar som utgör vinning av brott utan även insamling av pengar eller andra tillgångar för terroriständamål. Missbruk av det finansiella systemet i syfte att förmedla vinning av brott eller vita pengar till terrorism innebär en stor risk för det finansiella systemets integritet, funktion, anseende och stabilitet.

Genom 1991 års direktiv infördes visserligen skyldigheten att identifiera kunder, men direktivet innehöll relativt få uppgifter om de relevanta förfarandena. Med hänsyn till hur viktigt denna aspekt är för att förebygga

---

³³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism

³⁴ Inledningstexten till direktiv 2005/60/EG, s 1 ff.

penningtvätt behövs det, enligt direktivet, införas mer specifika och detaljerade bestämmelser om identifiering av kunder. Därav innehåller direktivet detaljerade bestämmelser för kundkontroll, inklusive bland annat skärpt krav på kontroll av högrisk kunder. Alla dessa krav måste efterföljas av alla personer och institut som omfattas av direktivet. Medlemsstaterna förväntas anpassa det närmre utformandet av bestämmelserna till de olika yrkenas egenart och olikheterna i omfattning och storlek.

Direktivet påpekar att hänsyn bör tas till att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är olika från fall till fall. Därför kan gemenskapslagstiftningen tillåta lägre krav på kundkontroll i vissa fall, efter en bedömning av riskerna. På samma sätt beaktar direktivet att vissa situationer innebär en större risk. Då kan det bli aktuellt med särskilt noggranna och omfattande identifierings- och kontrollförfaranden.

Vikten av att penningtvätt bekämpas betonas tydligt i detta direktiv och därför skall direktivet föranleda att medlemsstaterna fastställer effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner i sin nationella lagstiftning om de nationella bestämmelserna som antas enligt direktivet inte uppfylls.

En utredning görs nu i syfte att se över vilka eventuella ändringar och nya bestämmelser som krävs i den svenska regleringen av penningtvätt, för att det nya penningtvättsdirektivet skall kunna implementeras i svensk lagstiftning.

2.6 Sammanfattning

Utvecklingen inom den svenska lagstiftningen gällande penningtvätt går ständigt framåt, dels genom direktiv från EU och dels genom Sveriges satsning på detta område.

Med 1991 års direktiv började kampen mot penningtvätt på gemenskapsnivå och problemet uppmärksammades allt mer. Nu bedrivs det i Sverige ett stort arbete för att förhindra penningtvättsverksamheter. 2001 års direktiv ledde till förändringar som bland annat innebär att allt fler omfattas av rapporteringsskyldigheten. Rapporteringsskyldigheten innebär att de rapporteringspliktiga personerna och verksamheterna skall anmäla när de misstänker att penningtvätt förekommer. En av dessa nya grupper är revisorerna, som behandlas ingående i kapitel fyra. Direktivet från 2001 reglerar även bland annat att identifikationskontroll skall göras av kunder, att transaktioner skall granskas när det förekommer misstanke om penningtvätt och att interna regler för hur penningtvätsfrågor skall hanteras skall finnas.

Penningtvättslagstiftningen finns i svensk lagstiftning i penningtvättslagen, som trädde i kraft den 1 januari 1994. Straffbestämmelser för penninghäleri och penninghäleriförseelse återfinnes i brottsbalkens bestämmelser.

Under 2005 antog Europaparlamentet och rådet ett nytt direktiv som ett led i bekämpandet av penningtvätt. Justitiedepartementet och Finansdepartementet har tillsatt en kommitté som skall se över penningtvättslagstiftningen och se till så att kraven i det tredje penningtvättsdirektivet från EU är uppfyllda. När detta förslag är klart får det utvisa om Sveriges lagstiftning behöver ändras igen för att uppfylla kraven av det nya direktivet.

3 Revisorernas skyldigheter

Enligt den nya lagstiftning som numera gäller omfattas även revisorer av penningtvättslagstiftningens skyldigheter. Det är revisorns professionella kunskap i sin roll som konsult som kan vara eftertraktad av den som vill tvätta pengar. Revisorer kallas, i penningtvättsammanhang, ofta för dörrvakter.

Nedan kommer revisorernas skyldigheter och vad de innebär att behandlas.

3.1 Revisorskategorier som omfattas

Med den nya lagstiftningen omfattas numera godkända och auktoriserade revisorer av anmälningsskyldigheten för misstänkt penningtvätt. 2001 års direktiv innehåller ingen precisering av vilka slags revisorer som omfattas av dess räckvidd. Utöver godkända och auktoriserade revisorer finns det även andra personer och företag som bedriver revisorsverksamhet och närliggande verksamhet. Vid utredningen, av vilka revisorskategorier som skulle omfattas, ansågs det att revisorslagens³⁵ avgränsning av revisorsbegreppet var rimligt och innefattade det aktuella syftet. Alltså omfattas inte andra revisorer eller revisionsföretag, än de som är godkända eller auktoriserade. Lagstiftningen gäller även endast den verksamhet som är inriktad mot kunder, både i sin roll som till exempel stämмоvald revisor i bolag och i sin konsultroll. Intern verksamhet hos revisorn faller utanför rapporteringsskyldigheten.³⁶

Även skatterådgivare vid revisionsbyrå omfattas. Skatterådgivare är den som bedriver yrkesmässig verksamhet som består i att lämna råd i syfte att påverka storleken på en skatt eller avgift.

Även kategorin oberoende jurister på revisionsbyrå omfattas när de hjälper till vid planering och genomförande av transaktioner för en klients räkning vid köp och försäljning av fastigheter eller företag, förvaltning av klientens pengar, värdepapper eller andra tillgångar, öppnande eller förvaltning av bank-, spar- eller värdepapperskonto, anskaffande av kapital för bildande, drift och ledning av bolag, föreningar och stiftelser och när de handlar i en klients namn för dennes räkning vid transaktioner.³⁷

---

³⁵ SFS (2001:883)

³⁶ Prop. 2003/04:156, s 45

³⁷ Rapport från Ekobrottsmyndigheten: Revisorns åtgärder vid misstanke om brott, 2004, s 62 f.

3.2 Revisorns roll

Avsikten med lagstiftningen är inte att revisorn, i sitt arbete, skall leta efter brott utan att denne skall överväga om förhållanden som iakttagits under revisionsarbetet kan ge upphov till misstanke om brott. Det är troligtvis främst vid granskning av verifikationer och annan räkenskapsinformation som revisorn kan göra iakttagelser som uppfattas som misstänksamma.

Ett problem som blir aktuellt är huruvida det kan uppkomma en konflikt mellan revisorns olika roller i den situation då han skall granska och rapportera sin klient. Revisorns krav på att ha en god relation med sin klient ställs mot att han, enligt lagstiftningen, skall ha en brottsförebyggande funktion. Skall revisorns roll vara att agera som en brottsförebyggande instans eller är det viktigare att revisorn har mycket goda klientrelationer? Förhoppningen är att dessa två roller skall kunna kombineras, så till vida att revisorn skall kunna behålla sina förtroendefulla relationer med sina klienter men ändå alltid anmäla de misstänka brott som uppkommer. Sannolikt bör detta gå att uppfylla om revisorn har en god kännedom om sina kunder och god insikt i lagstiftningen. Det är därför av stor vikt att revisorn är insatt i lagstiftningen, så att denne förstår när det uppkommer en misstanke om penningtvätt.

1987 beslutade de nordiska justitieministrarna att det skulle genomföras ett nordiskt projekt angående revisorns roll i kampen mot den ekonomiska brottsligheten. Projektet kom fram till att det finns två revisorsroller, en övervakande roll och en vägledande roll. Den vägledande rollen innebär en dialog mellan revisorn och företrädare för bolaget för att lösa olika problem i enlighet med gällande lagstiftning. Den övervakande rollen innebär däremot kontroll utan rådgivning. Majoriteten av deltagarna i projektet ansåg att en renodlad kontrollerande revisorsroll skulle innebära en försämrad revision på grund av försämrade relationer med företagsledningen. Detta skulle i sin tur leda till att revisorns möjlighet att förhindra ekonomisk brottslighet skulle minska. Istället ansåg de att revisorn har störst möjlighet att förebygga och förhindra ekonomisk brottslighet i sin roll som en kontrollerande vägledare.³⁸

Revisorernas anmälningsskyldighet gällande misstankar om att en styrelseledamot eller verkställande direktör gjort sig skyldig till brott inom ramen för bolagets verksamhet infördes 1999. Denna anmälningsskyldighet infördes för att stärka revisorns brottsförebyggande roll. Det innebar även att revisorernas tystnadsplikt luckrades upp ytterligare. Att revisorerna sedan blev skyldiga att även rapportera misstänkt penningtvätt var ett viktigt inslag i kampen mot den ekonomiska brottsligheten, där revisorerna i sina olika roller har mycket att tillföra.

Jag anser att brottsförebyggandet bör ingå i revisorns roll, då revisorerna är ett effektivt led i kampen mot den ekonomiska brottsligheten. Revisorernas

---

³⁸ Nordiskt Ministerråd, Revisorn och ekonomisk brottslighet, 1992.

rådgivningsverksamhet kan förhindra ekonomisk brottslighet under förutsättning att revisorn är oberoende.

3.3 Vad revisorn bör och skall göra

För dem som omfattas av anmälningsskyldigheten finns det, utöver penningtvättslagen, särskilda anvisningar och allmänna råd framtagna av Finansinspektionen. Föreskrifterna har tillkommit bland annat för att reglera vilka rutiner som skall tillämpas för att förhindra att ett bolags tjänster används som penningtvätt.³⁹

3.3.1 Identitetskontroll

Identitetskontroll är obligatorisk då en klient vill inleda en affärsförbindelse med revisionsföretaget. Penningtvättslagen medför dock ingen skyldighet att kontrollera identitet på klienter som inlett affärsförbindelser innan den 1 januari 2005. Revisorn skall kontrollera identiteten hos den som vill inleda en affärsförbindelse med revisorn och även beträffande transaktioner som uppgår till belopp motsvarande minst 15 000 euro eller om transaktionen understiger 15 000 euro men kan antas ha samband med annan transaktion som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro.⁴⁰ Alla transaktioner i alla led skall kontrolleras, även om identiteten är kontrollerad och garanterad av andra bolag. Detta skall göras för att motverka risken att penningtvättaren utnyttjar möjligheten att skicka svarta pengar genom olika bolag och banker.

Om en affärsförbindelse inleds på distans med någon skall dennes identitet säkerställas med de särskilda åtgärder som krävs. När det kan antas att, den som vill inleda en affärsförbindelse eller genomföra en sådan transaktion som uppfyller de kriterier som tidigare har nämnts med revisorn, handlar för annans räkning skall revisorn på lämpligt sätt försöka skaffa sig kunskap om identiteten hos den som han handlar för.⁴¹

Fysiska personer skall identitetskontrolleras med hjälp av giltiga certifierade identitetskort, körkort eller pass utfärdade efter utgången av 1997. Identitetskontrollen av juridiska personer sker med hjälp av registreringsbevis.⁴²

Vissa företag inom bank-, finans- och försäkringsbranscherna är undantagna från identitetskontrollen enligt 4 a § i penningtvättslagen. Revisorer behöver inte göra någon identitetskontroll av fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 2 § första stycket punkt 1-7 penningtvättslagen under förutsättning att de hör hemma inom Europeiska ekonomiska

---

³⁹ FFFS 2005:5

⁴⁰ PTL 4 §

⁴¹ PTL 4 §

⁴² FFFS 2005:5 8 §

samarbetsområdet (EES) eller i en stat utan för EES som har motsvarande bestämmelser om åtgärder mot penningtvätt. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer överläts att bestämma vilka länder detta är, genom ett bemyndigande i 13 a § 2 p i penningtvättslagen.

Länderna anges i FFFS 2005: 5. De länder som anses ha bestämmelser motsvarande de som gäller inom EU/EES är:

- Australien
- Japan
- Kanada
- Kina/Hong Kong
- Nya Zeeland
- Schweiz
- Singapore
- Turkiet
- USA

De handlingar eller uppgifter som revisorn använt vid identitetskontrollen skall bevaras i minst fem år, räknat från det att identitetskontrollen utfördes eller från det att affärsförbindelsen upphörde, dock inte kortare än vad som följer av bestämmelserna i 7 kapitlet 2 § bokföringslagen.⁴³ Handlingarna, såsom avtal, kopior av identitetshandlingar eller registreringsbevis, skall arkiveras på ett sätt som gäller för revisionsdokumentation. Revisionsföretaget bör ha rutiner så att handlingarna kan tas fram inom skäligt tid, om så skulle behövas.

3.3.2 Granskning och rapportering

Alla transaktioner som skäligen kan antas utgöra penningtvätt skall granskas av revisorn. Men de nya reglerna innebär inte att revisorns granskningsuppdrag blir större än vad som omfattas av god redovisningssed, vilket innebär att revisorn inte har något krav på sig att löpande efterforska om klienten ägnar sig åt penningtvätt. Granskningskyldigheten bör fullgöras i enlighet med vad som utgör god revisionsmed för att inte inverka negativt på revisorns möjlighet att bedriva en effektiv och löpande revision.⁴⁴

Det beviskrav som utlöser granskningskyldigheten är hämtat från det första penningtvättsdirektivet och dess innebörd är inte närmare utvecklad i förarbetena. Eftersom syftet med lagstiftningen är att förhindra just penningtvätt, har den inte som ändamål att i största allmänhet föreskriva en skyldighet att granska klienters tillgångar och transaktioner. För att skyldigheten att granska en transaktion närmare skall utlösas måste det föreligga någon konkret omständighet avseende den aktuella transaktionen.

---

⁴³ SFS (1999:1078)

⁴⁴ Rapport från Ekobrottsmyndigheten: Revisorns åtgärder vid misstanke om brott, 2004, s 63

Det finns vissa typer av transaktioner som kan motivera en närmare granskning. Sådana transaktioner kan till exempel vara:⁴⁵

- Kontanttransaktioner eller andra transaktioner som är avvikande från kundens normala beteende eller avvikande jämfört med den kategori där kunden ingår
- Stort antal transaktioner under ett visst intervall som inte förefaller normala för kunden
- Transaktioner som inte kan förklaras utifrån vad som är känt om kundens ekonomiska ställning
- Transaktioner som kan antas sakna motiv eller ekonomiskt syfte
- Stora kontantinsättningar till konto genom insättningsautomater som genast därefter disponeras
- Transaktioner som är kopplade till en klient där det föreligger svårigheter att identifiera klienten (dyrbara kontroller, svårkontrollerade källor)
- Transaktioner kopplade till situationer där klienten efterfrågar ovanliga tjänster utan att tillfredsställande förklaring ges
- Transaktioner kopplade till att klientens verksamhet byter ägare/styrelse frekvent utan rimlig förklaring

Särskilt bör de transaktioner granskas, som har samband med personer eller företag i länder där det är mycket svårt eller omöjligt att få information om kunden eller dess uppdragsgivare. Även de personer eller företag som hör hemma i länder som är uppsatta på FAFT:s⁴⁶ lista över *inte samarbetsvilliga länder eller territorier* bör granskas extra noga. Dessa länder karakteriseras av att de inte har skaffat sig metoder för att bekämpa, upptäcka eller straffa de som tvättar pengar. Det har tidigare funnits upp till nitton länder på denna lista men idag är det endast ett fåtal länder kvar på listan, till exempel Nigeria. Dock är det ingen garanti att landet har ett starkt anti-penningtvättsprogram bara för att det inte finns med på listan. Landet kan ha lagstiftat angående penningtvätt, men det finns fortfarande mycket kvar att göra i många länder. FATF arbetar med att stärka det internationella samarbetet mellan länder för att göra det tryggare och lättare att upptäcka misstänkt penningtvätt.

Revisorn skall lämna uppgifter till Finanspolisen om alla omständigheter som kan tyda på penningtvätt. När sådana uppgifter har lämnats är revisorn skyldig att lämna ytterligare uppgifter som behövs för utredningen, om Finanspolisen begär det. Om någon annan, som är anmälningsskyldig enligt penningtvättslagen, har lämnat uppgifter till Finanspolisen är även revisorn skyldig att lämna de uppgifter som Finanspolisen begär för sin utredning.⁴⁷

---

⁴⁵ FFFS 2005:5 11 §

⁴⁶ Financial Action Task Force on Money Laundering är en finansiell arbetsgrupp vars syfte är att understödja och samordna internationella åtgärder mot penningtvätt. 33 länder och två organisationer är anslutna till FATF. FATF har kommit med 40 rekommendationer som alla medlemsländerna arbetar med att genomföra.

⁴⁷ PTL 9 §

Misstänkta transaktioner observeras ofta i efterhand. Även i dessa fall skall saken utredas och anmälas till Finanspolisen, om misstankarna finns kvar efter granskningen.

Revisorer är inte skyldiga att lämna uppgifter till Finanspolisen om vad som anförtrotts dem då de företräder en klient i eller i fråga om ett rättsligt förfarande. Det gäller även rådgivning beträffande inledande eller undvikande av ett rättsligt förfarande. Detta gäller oavsett om revisorn fått informationen före, under eller efter ett sådant förfarande.⁴⁸

När revisorn lämnar uppgifter till Finanspolisen, enligt penningtvättslagens regler, får denne inte göras ansvarig för att ha åsidosatt sin tystnadsplikt. Kravet är att revisorn hade anledning att räkna med att uppgiften borde lämnas.⁴⁹ När revisorn lämnar uppgifter får denne alltså inte göras ansvarig vare sig straffrättsligt, disciplinärt eller skadeståndsrättsligt. Paragrafen reglerar de fall när en anmäld misstanke om att en transaktion härrör från brott är ogrundad, men den som lämnar uppgiften tror, utifrån sin kunskap och tillgängliga information, att transaktionen har samband med ett brottsligt förvärv. Revisorn som lämnar in anmälan är alltså i god tro såvitt skyldigheten att rapportera. Ansvar för brott mot tystnadsplikten får således inte utkrävas av en uppgiftslämnare, som i god tro lämnar uppgifter om en misstänkt transaktion som visar sig vara korrekt. Uppgiftslämnaren kan inte på den grunden göras ansvarig för den eventuella skada som kan ha uppkommit genom uppgiftslämnandet.

Det får inte röjas för kunden eller för någon utomstående att en granskning har genomförts, att uppgifter har lämnats till Finanspolisen eller att polisen genomför en granskning. Detta gäller både den fysiska eller juridiska personen som omfattas av penningtvättslagens bestämmelser och dess styrelseledamöter eller anställda. När revisorer vidtagit åtgärder som har anknytning till revisionsverksamhet gäller förbudet mot att röja dessa omständigheter under 24 timmar från det att granskning har inletts, uppgifter har lämnats till polisen eller polisen har inlett en undersökning. Detta är penningtvättslagens meddelandeförbud.⁵⁰

Eftersom definitionen av penningtvätt är mer omfattande än penninghäleri i brottsbalken omfattar revisorns skyldighet att anmäla misstänkt penningtvätt fler åtgärder än sådana som är straffbara som penninghäleri och för vilka anmälningsskyldighet enligt aktiebolagslagen föreligger. Det finns bestämmelser i aktiebolagslagen och andra lagar som gäller revisorer som kan komma att strida mot de nya bestämmelserna i penningtvättslagen. Problem kan komma att uppstå om exempelvis den situationen uppkommer att en revisor misstänker att till exempel en styrelseledamot inom ramen för bolagets verksamhet gjort sig skyldig till skattebrott, samtidigt som bolaget har gjort transaktioner som skäligen kan antas utgöra penningtvätt.

---

⁴⁸ PTL 9 a §

⁴⁹ PTL 10 §

⁵⁰ PTL 11 §

Det kan även bli aktuellt med att en transaktion omfattas av båda regelverket, till exempel om en revisors misstankar gäller penninghäleri. Revisorn får då inte, enligt penningtvättslagen, röja för klienten att upplysningar om misstänkt penningtvätt lämnats till Finanspolisen. Samtidigt skall revisorn, enligt aktiebolagslagen huvudregel, underrätta klienten om brottsmisstanken.⁵¹ Det har i aktiebolagslagen införts ett tillägg för att komma till rätta med denna problematik. För att tystnadsplikten i penningtvättslagen inte skall komma i konflikt med den underrättelseplikt revisorn har gentemot styrelsen har tystnadsplikten getts företräde framför underrättelseskyldigheten. Det innebär att revisorn, om denne har funnit skäl att misstänka brott som omfattas av 10 kapitlet 38 § aktiebolagslagen och som samtidigt utgör penningtvätt, måste dröja minst 24 timmar med att underrätta styrelsen.⁵² Underrättelse behöver inte göras, enligt aktiebolagslagens 10 kapitel 39 §, om det kan antas att styrelsen inte skulle vidta några skadeförebyggande åtgärder med anledning av underrättelsen eller om underrättelsen av annat skäl framstår som meningslös eller stridande mot syftet med underrättelseskyldigheten. Överträdelse av meddelandeförbudet som sker uppsåtligt eller av grov oaktsamhet bestraffas med böter enligt 14 § penningtvättslagen.

Revisorn är inte skyldig att avgå från uppdraget som revisor efter att ha lämnat uppgifter till Finanspolisen enligt penningtvättslagen. Dock kan en sådan skyldighet följa av revisorslagens bestämmelser.⁵³

När beslut tas om att lämna uppgifter till Finanspolisen bör en intern återrapportering ske i enlighet med revisionsföretagets interna regler. Återrapportering om att uppgifter har lämnats bör alltid göras till den enhet eller funktion som påbörjade ärendet och det samma bör göras de fall då beslut tagits om att inte lämna uppgifter till Finanspolisen.⁵⁴

Om den anmälan revisorn gör enligt penningtvättslagen leder till skada för aktiebolaget eller någon annan skall revisorn bara vara skyldig att ersätta skadan om revisorn lämnat felaktiga sakuppgifter till polisen, trots att revisorn haft anledning att anta att uppgifterna var oriktiga. Denna bestämmelse gäller på samma sätt som när revisorn gör en anmälan enligt aktiebolagslagen, och innebär att skadeståndsansvar inte inträder redan på grund av att revisorn gjort en felaktig straffrättslig bedömning när han gjorde anmälan.⁵⁵ När regeringen skulle komma fram till vilket skadeståndsansvar revisorn bör ha gjorde man en avvägning mellan bolagets, det allmännas och revisorns intresse. Att begränsa skadeståndsansvaret till att endast gälla i sådana fall då revisorn lämnat felaktiga sakuppgifter till polisen trots att han eller hon haft skäligen anledning

---

⁵¹ ABL 10 kap. 39 §

⁵² prop. 2003/04: 156, s 78 f

⁵³ Revisorslag (2001:883), 21 §

⁵⁴ Vägledning från FAR och Svenska revisorssamfundet: Revisorers tillämpning av penningtvättslagen, s 4

⁵⁵ prop. 1997/98:99, s 167

att anta att uppgifterna var oriktiga ansågs vara mest lämpligt. Detta gäller även andra former än aktiebolag som är underkastad lagstadgad revision.⁵⁶

Om revisionsföretagets oberoende granskningsfunktion upptäcker förhållanden som ger anledning att misstänka att en transaktion utgör penningtvätt skall detta anmälas till den centralt funktionsansvarige eller annan person i företagets ledning.⁵⁷

3.4 Interna regler och policys

För att rapporteringsskyldiga bolag skall kunna uppfylla penningtvättslagstiftningen krävs att de har goda interna rutiner.

Interna rutiner är internt antagna och utarbetade dokument, riktlinjer, instruktioner och andra skriftliga dokument som används som hjälp för att förhindra penningtvätt. Finansinspektionen har föreskrivet vilka instruktioner som skall finnas och vad de skall innehålla. De interna instruktionerna måste vara anpassade efter lagstiftningen och Finansinspektionens råd och instruktioner.

Lagstiftningen innebär att alla bolag som är anmälningsskyldiga måste ha interna instruktioner och rutiner för att styra, behandla, anmäla och utreda eventuella misstänkta penningtvättsärenden. Rutinerna skall utformas så de förhindrar att verksamheten utnyttjas för penningtvätt.⁵⁸ Företagets styrelse eller verkställande direktör skall fastställa vissa åtgärder och rutiner i företagets interna regler. Reglerna bör omfatta tjänster som riktar sig mot klienter inom alla affärsområden. Det som skall fastställas, i syfte att förhindra penningtvätt eller finansiering av särskilt allvarlig brottslighet, är följande:⁵⁹

- Besluts- och rapporteringsordningen vid handläggning av de ärenden där det finns anledning att misstänka att det förekommer transaktioner som utgör penningtvätt eller finansiering av allvarlig brottslighet
- De uppgifter som den centralt funktionsansvarige skall ha
- Rutiner för hur identitetskontroll skall utföras av de personkategorier som skall identitetskontrolleras
- Rutiner för granskning av transaktioner
- Rutiner för bevarande av handlingar
- Rutiner för utbildning av de anställda i penningtvättsfrågor och frågor angående finansiering av särskilt allvarlig brottslighet

---

⁵⁶ Prop. 2003/04:156. s 79

⁵⁷ FFFS 2005:5 15 §

⁵⁸ PTL 13 §

⁵⁹ FFFS 2005:5 4 §

En bra åtgärd är att fastställa en övergripande policy för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet. Denna policy kan lämpligen även innefatta policy för att motverka övrig brottslighet. Dokumentationen måste med regelbundna mellanrum ses över och kompletteras. Penningtvättsområdet utvecklas ständigt och det är viktigt att vara uppdaterad för att på bästa sätt kunna motverka att företagen utnyttjas för att genomföra dessa transaktioner.

När det gäller koncerner bör moderbolagets styrelse eller verkställande direktör (under förutsättning att moderbolaget är ett företag som omfattas av penningtvättslagen) verka för att det skapas en koncernövergripande policy för åtgärder mot penningtvätt och gemensamma interna principer för rutiner, utförande av riskanalys och tillämpning av principen om kundkännedom.⁶⁰

3.4.1 Kundkännedom

Att ha en god kundkännedom är till mycket bra hjälp vid förhindrandet av penningtvätt. Interna regler för tillämpning av principen om kundkännedom i företagets affärsförbindelser med kunder bör fastställas. Principen innebär att företaget, i relevant utsträckning, bör inhämta uppgifter om kundens bakgrund, pengars eller andra tillgångars ursprung, kundrelationens syfte och tänkta användning av produkter och tjänster.

Kundförhållandet bör löpande följas upp, till exempel när det gäller förändringar i kundens verksamhet. Med ledning av sådana uppgifter kan företaget på ett bra sätt riskkvalificera sina klienter.

3.4.2 Funktionsansvarig person

Revisionsföretaget bör, om så är möjligt, utse en person som är funktionsansvarig och som i penningtvätsfrågor har ett övergripande ansvar. Denna person har ansvar för kontrollsystem, arbetsrutiner, besluts- och rapporteringsordning och utbildningsprogram. Den funktionsansvarige skall utgöra ett centralt stöd i frågor om åtgärder mot penningtvätt. Personen skall ha en ledande befattning i företaget, direkt underställd den verkställande direktören.

Befogenheter kan delegeras till personer som utses att biträda den funktionsansvarige. Uppgiftslämnande till Finanspolisen bör beslutas i samråd med den funktionsansvarige i den mån det är möjligt och det är även denne som skall lämna uppgifterna till Finanspolisen och vara kontaktperson för Finanspolisen när det krävs.⁶¹

---

⁶⁰ FFFS 2005:5 4 §

⁶¹ FFFS 2005:5 5 –7 §§

3.4.3 Utbildning

Utbildning är mycket viktigt för att åtgärderna mot penningtvätt skall fungera. Bolaget skall svara för att de anställda får behövlig information och utbildning för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt.⁶²

Penningtvätt är både ett nationellt och ett internationellt fenomen och det kännetecknas av komplexitet och en kontinuerlig utveckling. Därför måste företagen löpande inhämta ny information om strömningar, mönster och metoder som kan användas vid penningtvätt. Det finns internationella organ och myndigheter på området som kan bidra med värdefull information. Bland annat kan Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF), Europeiska Gemenskapen (EG), Baselkommittén och International Organisation of Securities Commissions (IOSCO) framhållas.

De medarbetare som hanterar nya kunder skall ha god kunskap om penningtvätt. De bör även ha kunskap om vilka åtgärder de skall vidta om de upptäcker misstänkt penningtvätt. Det är viktigt att både staten och det enskilda företaget tar sitt ansvar och utbildar alla som hanterar penningtvätsfrågor, för att uppnå så stor kunskap som möjligt inom området.

3.5 Hur fungerar det i praktiken?

För att se vad som skett i praktiken, ute bland de revisorer som skall tillämpa denna lagstiftning, har jag kontaktat och intervjuat auktoriserade revisorer på både mindre och större revisionsbyråer. Det som framkommit under samtalen har gett mig en inblick i hur man hantera dessa frågor i realiteten.

Jan-Hugo Nihlén på Deloitte⁶³ berättade att de tar mycket allvarlig på denna lagstiftning och att det alltid kommer upp på agendan när det gäller nya kunder. Det ingår dessutom i deras revisionsstandard att ta upp dessa frågor årligen. Deras oberoendegrupp fokuserar på att Client Acceptance görs avseende alla nya kunder. Då går man igenom penningtvätsreglerna. Utöver dessa åtgärder är det naturligtvis varje revisors uppgift att fokusera på penningtvättslagen.

Företaget har en skriftlig Client Acceptance Policy som talar om att för varje ny kund de tar in skall penningtvättslagen följas. Det innebär att en diskussion skall föras med bolagets representant angående penningtvätsfrågor samt intagande av pass-/Id-handling. Policyn finns för att alla medarbetare skall veta hur penningtvätsfrågorna skall hanteras och hur de skall agera när de hamnar i en situation som innefattar penningtvätsproblematik.

---

⁶² PTL 13 §

⁶³ Deloitte är en av de större revisionsbyråerna i Sverige.

Mats Wahlberg från Mats Wahlberg & CO Revisionsbyrå AB⁶⁴ hade av naturliga skäl ett annat tillvägagångssätt i arbetet med penningtvätt. Här har man inte samma behov att utforma en skriftlig policy för att underrätta alla anställda, utan revisorn själv var mycket insatt i hur han skulle hantera frågorna.

Revisorn hade en policy att alltid säga nej till vissa branscher som han ansåg vara ”osäkra branscher”. Branscher han konsekvent tackar nej till är restauranger, taxiföretag och tobaksaffärer. Dessa branscher ansåg han ägna sig åt verksamheter som han inte kunde acceptera i så stor utsträckning att han inte ville ha dessa som kunder. Även när det gäller andra branscher tackar han nej till ett uppdrag om kunden inte känns rätt. Han anser att det sällan går att arbeta för dessa kunder utan att bli inblandad i oegentligheter. En helhetsbedömning görs alltid av kunden innan en affärsförbindelse inleds och där spelar erfarenheten en viktig roll. En erfaren revisor ser snart om det förekommer oegentligheter. Här uppkommer en viktig problematik, då det gäller att revisorn inte på något vis är beroende av en viss kund och därav har svårt att tacka nej till ett uppdrag. Revisorn jag pratade med poängterade att han alltid väljer sina kunder noggrant och inte är beroende av någon enskild kund.

Så fort revisorn Mats Wahlberg ser något som verkar misstänkt granskar han detta noga och anmäler det misstänkta brottet, om misstankarna kvarstår efter granskningen. Han upplevde det som ett problem att det finns för få resurser för brottsutredande myndigheter att gå vidare med anmälningar, då hans erfarenhet är att anmälningarna ofta läggs ner på grund av ”bristande bevisning”.

Efter att ha undersökt hur revisionsbyråerna hanterar penningtvättsproblematiken kan jag konstatera att det tas på största allvar av revisorer på både mindre och större revisionsbyråer. Dock kan problematiken hanteras på olika sätt beroende på behov. Naturligtvis måste lagstiftningen följas och interna regler skall utformas. På en större revisionsbyrå med många anställda är det en nödvändighet att författa en policy så att alla på byrån vet hur frågorna skall hanteras. Det är en god idé att utforma särskilda program för att vara säker på att medarbetarna har den kunskap som krävs för att kontrollera och upptäcka penningtvättstransaktioner. Det finns även en möjlighet att ha vissa personer på byrån som arbetar mer med dessa frågor och vägleder och utbildar övriga revisorer. På en mindre byrå med en eller några enstaka revisorer krävs det också tydliga interna rutiner, men de kan av naturliga skäl utformas på ett annat sätt.

Kundkännedomen betonas av båda företagen som mycket viktig och det är tydligt att en god kundkännedom är en förutsättning för att penningtvätt skall kunna förhindras. Båda revisorerna berättade att de är mycket noga i sin kundidentifiering, men talade även om hur viktigt det är med utbildning i

---

⁶⁴ Med endast en anställd auktoriserad revisor

avvikande kundbeteenden för att medarbetarna skall kunna upptäcka de misstänkta transaktionerna.

Den enskilde revisorn måste självklart ta sitt ansvar, och en bra och tydlig policy på företaget gör det lättare för denne att fatta bra beslut när frågorna uppkommer.

3.6 Sammanfattning

Revisorerna är en av de nya rapporteringspliktiga grupperna, enligt direktivet från 2001. De skall numera uppfylla alla de krav som ställs på dem, såsom till exempel rapportering av misstänkt penningtvätt.

Direktivet från år 2001 ger ingen precisering på vilka kategorier av revisorer som omfattas av lagstiftningen. I Sverige har det beslutats att endast godkända och auktoriserade revisorer skall omfattas, i den verksamhet som är inriktad mot kunder.

Revisorn skall genomföra en identitetskontroll av sina kunder, med olika krav beroende på vad det rör sig om för affärsförbindelse eller transaktion. Det regleras även noga hur handlingar och dylikt skall sparas efter att identifikation är gjord.

Alla transaktioner som skäligen kan antas utgöra penningtvätt skall granskas av revisorn. Granskningsskyldigheten skall fullgöras i enlighet med god revisionssed. Vissa transaktioner är av den karaktären att de behöver en mer ingående granskning. Det kan vara vissa transaktioner som är misstänkta på grund av ett visst agerande eller transaktioner som har samband med länder som är uppsatta på FATF: s lista över inte samarbetsvilliga länder.

Revisorn skall på alla sätt samarbeta med Finanspolisen när en anmälan är gjord, så att utredningen med det enskilda fallet kan gå så smidigt och på ett så effektivt sätt som möjligt. Vissa begränsningar finns i revisorns uppgiftslämnande, till exempel då han företräder en klient i fråga om ett rättsligt förfarande.

Om revisorns anmälan om misstänkt penningtvätt leder till skada för aktiebolaget eller någon annan skall revisorn bara vara skyldig att ersätta skadan om revisorn lämnat felaktiga uppgifter till polisen, trots att revisorn haft anledning att anta att uppgifterna varit oriktiga. Revisorn är inte skyldig, enligt penningtvättslagen, att avgå från uppdraget som revisor efter att ha lämnat uppgifter till Finanspolisen.

För att revisorerna skall kunna uppfylla sina skyldigheter krävs att företagen har goda interna rutiner. Den bästa åtgärden för att reglerna skall bli tydliga och lättöverskådliga för alla på företaget är att företaget inför en skriftlig policy för hur penningtvätsfrågor skall hanteras. Att revisorn har en god kundkännedom är väldigt viktigt för att företaget inte skall utnyttjas i penningtvättssyfte. Företagen bör, om det är möjligt, utse en funktionsansvarig person som har det övergripande ansvaret i penningtvätsfrågor. Denne personen utgör ett centralt stöd i frågor rörande åtgärder mot penningtvätt.

Utbildning är mycket viktigt för att revisorn skall kunna tillämpa lagstiftningen och upptäcka misstänkta fall av penningtvätt. Penningtvätt är ett komplext fenomen som hela tiden utvecklas och därför måste företagen

löpande uppdatera sig vad sker på området. Det finns flera nationella och internationella organ och myndigheter som kan bidra med hjälp och information.

4 Anmälningsspraxis

Finanspolisen är den instans som mottar penningtvättsanmälningarna i Sverige. Finanspolisens arbete styrs främst av den information som de rapporteringsskyldiga företagen anmäler när de misstänker penningtvätt. Nu när antalet anmälningsskyldiga ökat kraftigt sedan den 1 januari 2005 kan därmed de fall som kan uppmärksammas och utredas ha förändrats.

Penningtvättsanmälningar som lämnas till Finanspolisen kan även utredas av andra myndigheter. Dessa myndigheter kan bland annat vara Ekobrottsmyndigheten, Polisen och Tullen. Ekobrottsmyndigheten har 400 specialutbildade åklagare, poliser och ekonomer som utreder och åtar brott som till exempel kan vara bokföringsbrott, skattebrott och insiderbrott. Ekobrottsmyndigheten utreder cirka 4 000 ärenden per år, varav cirka 1 000 leder till åtal.⁶⁵

4.1 År 2004

År 2004 fanns inte den nya lagstiftningen, därför tar jag med statistiken och iakttagelserna från det året för att kunna jämföra och se vad som förändrats i jämförelse med 2005 års nya lagstiftning.

Under 2004 mottog Finanspolisen 9 930 penningtvättsanmälningar. Det var en ökning på cirka hundra stycken anmälningar jämfört med året innan. Den allra största delen penningtvättsanmälningar kom från växlingsföretag, med närmre 90 % av alla anmälningar. Totalt växlades 1880 miljoner svenska kronor och den mest växlade valutan var euro. En ökning som var positiv under 2004 var att anmälningarna från banker ökat från 765 till 868 anmälningar. Dessa siffror visar på att bankerna, trots utvecklingen mot ”anonyma transaktioner” över Internet, blivit bättre på att rapportera misstänkt penningtvätt. Knappt hälften av alla anmälningar kom från Stockholmsområdet, vilket är naturligt med tanke på att Stockholm utgör landets finansiella centrum.⁶⁶

Av de anmälningar som mottogs ledde 2 144 ärenden till ytterligare åtgärder. De övriga anmälningarna lades efter bearbetning in i penningtvättsregistret och finns där i avvaktan på eventuellt tillkommande information i ärendet. Under 2004 var det ingen som dömdes för penninghäleri.⁶⁷

---

⁶⁵Ekobrottsmyndighetens hemsida:

http://www.ekobrottsmyndigheten.se/templates/Page_5.aspx, 2006-05-30, kl. 13:30

⁶⁶ Finanspolisens årsrapport 2004, s 9 f.

⁶⁷ Finanspolisens årsrapport 2004, s 4

Anmälningarna, som inkom år 2004, var fördelade på följande sätt mellan de olika branscherna:

- Växlingskontor: 8 658 anmälningar
- Banker: 868 anmälningar
- Betalningsföretag: 369 anmälningar
- Casino: 23 anmälningar
- Polisen i övrigt: 4 anmälningar
- Finanspolisens sk egna initiativ: 2 anmälningar
- Utländsk förfrågan: 1 anmälan

Under 2004 uppgick den sammanlagda ingångssumman för anmälningarna till över tre miljarder svenska kronor, vilket var en något större summan än för 2003.

Sammantaget låg penningtvättsanmälningarna kvar på ungefär samma nivå som år 2003. Inför 2005 antog Finanspolisen att anmälningarna skulle öka, eftersom deras arbete regleras av penningtvättslagen och det från och med 1 januari tillkommer en rad med nya anmälningsskyldiga.⁶⁸

4.2 År 2005⁶⁹

Under år 2005 mottog Finanspolisen 9 211 anmälningar om penningtvätt. Detta är en minskning med cirka 700 anmälningar jämfört med året innan. Det största förklaringen till detta är att anmälningarna från växlingsföretagen har minskat med cirka 1 300 anmälningar. Detta beror på att man har haft en informationskampanj som genomförts tillsammans med Ekobrottsmyndigheten och Finansinspektionen för att öka kvaliteten i anmälningarna på bekostnad av den tidigare höga kvantiteten. Bankernas penningtvättsanmälningar ökade för andra året i rad, från 868 till 1 129 anmälningar. Detta tyder på att bankerna även detta år blivit ännu bättre på att rapportera penningtvätt trots att utvecklingen går mot allt fler ”anonyma transaktioner” i och med att utvecklingen med att bank via Internet fortsätter att öka. Betalningsföretagen ökade sina anmälningar med nästan 100 % sedan 2004, från 369 till 733 anmälningar.

Andelen anmälningar från ickefinansiella institut har ökat om man jämför med 2004. De övriga icke finansiella instituten som är rapporteringsskyldiga har lämnat anmälningar enligt följande: bilhandeln 9, advokater 1, spelbolag 1 och revisorer 1.

Även 2005 kom de flesta anmälningarna från Stockholmsområdet och inte heller i övrigt var det några större geografiska förändringar.

---

⁶⁸ Finanspolisens rapport 2004, s 10

⁶⁹ Uppgifterna för år 2005 kommer från Finanspolisens årsrapport 2005, men då uppsatsen skrivs är årsrapporten ej officiellt utgivet och därför finns inga sidangivelser angivna.

Av de 9 211 anmälningar som kom in ledde 1 993 till ytterligare åtgärder. De övriga anmälningarna lades efter bearbetning in i penningtvättsregistret i avvaktan på eventuell tillkommande information.

Penningtvättsanmälningarna var fördelade på följande sätt mellan de olika branscherna:

- Växlingskontor: 7 286 anmälningar
- Banker: 1 129 anmälningar
- Betalningsföretag: 733 anmälningar
- Värdepapperskreditmarknad: 3 anmälningar
- Kasinon: 48 anmälningar
- Övriga icke finansiella institut: 12 anmälningar

Sammantaget ligger penningtvättsanmälningarna kvar på samma nivå som år 2004. Finanspolisen räknar med att antalet penningtvättsanmälningar kommer minska 2006 till följd av ändrade rutiner hos växlingsföretagen.

När penningtvättsanmälan kommer in uppges ett belopp, som sedan kan öka beroende på tillkommande information. Under år 2005 uppgick den totala ingångssumman i anmälningarna till över tre miljarder svenska kronor, vilket är ungefär samma belopp som året innan. Eftersom närmare 80 % av anmälningarna kommer från växlingsföretag kommer en stor del av beloppet därifrån och det totalt växlade beloppet för dessa anmälningar var 1 681 miljoner svenska kronor år 2005.

År 2005 var ett händelserikt år för Finanspolisen. En FATF utvärdering skedde och den gav Finanspolisen nya idéer och infallsvinklar gällande Sveriges bekämpande av penningtvätt i framtiden. Sverige försvarade sin rapport vid plenarmötet i Kapstaden, Sydafrika och Finanspolisen anser att den står sig väl i jämförelse med övriga utvärderade medlemsländer.

4.2.1 Exempel på dom

Det är inte många av alla de anmälningarna som kommer in till Finanspolisen som leder till att saken tas upp i domstol.⁷⁰ De domar som kommer är dock nog så viktiga för att, om inte annat, statuera exempel och visa att brotten tas på största allvar. Som ett exempel på en dom som kom år 2005 kan jag nämna en dom i Stockholms Tingsrätt⁷¹.

Målet avsåg bland annat grovt skattebrott och penninghäleri. X hade uppsåtligen underlåtit att, under tidsperioden april 2003 - juni 2004, underrätta Skatteverket om att bolagets momspliktiga omsättning överstigit

---

⁷⁰ Enligt Finanspolisens årsrapport 2004, s 4 har 23 personer dömts för penninghäleri fram till och med 2004, sedan lagen trädde i kraft 1998.

⁷¹ Stockholms Tingsrätt 2005-01-04, mål nr B2044-04

en miljon kronor, trots att bolaget under den aktuella tiden hade en momspliktig omsättning på cirka 57 miljoner kronor.

Y, som var anställd, hade i egenskap av befullmäktigat ombud för komplementären Z ställt bolagets konto till förfogande för insättningar från X:s bolag. Pengarna användes sedan för att köpa bland annat postväxlar och för dessa sedan köpa eurosedlar i syfte att föra ut pengarna ur Sverige. Medverkan från Y:s sida var ägnad att dölja att X berikade sitt bolag genom skattebrott.

Brotten som Y var åtalad för bestod i att otillbörligen medverkat till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom, om egendomen är ägnad att dölja att annan berikat sig genom brottslig gärning. Ett typfall där bestämmelsen är avsedd att tillämpas är där förbrottet är skattebrott. Y dömdes för penninghäleri och påföljden blev fängelse i två år och sex månader.

X dömdes för grovt skattebrott och fick fyra års fängelse.

Att det är så pass få som döms för penningtvätt visar att det är svårt att bevisa och därmed behövs all hjälp man kan få på detta område. Revisorerna och de andra rapporteringspliktiga grupperna gör ett viktigt arbete i arbetet mot penningtvätt, därför är det viktigt att den nya lagstiftningen fungerar.

4.3 Har anmälningspraxis förändrats?

Vad har egentligen förändrats år 2005 med den nya lagstiftningen? Det har tillkommit en rad nya företag som är rapporteringsskyldiga och det intressanta är om lagstiftningen har slagit igenom så väl som man har hoppats på. Har de nya grupperna anmält misstänkta fall av penningtvätt?

Sammantaget ligger antalet anmälningar kvar på samma nivå men det har förändrats något inom de olika yrkesgrupperna. Det har inte kommit in många anmälningar om misstänkt penningtvätt från gruppen av nya rapporteringsskyldiga. Från hela gruppen bestående av ickefinansiella institut har det inkommit tolv stycken anmälningar.

Gruppen som jag valt att koncentrera mig på, revisorerna, har endast lämnat in en anmälan. Det har även endast kommit in en anmälan från yrkesgruppen advokater. Om detta beror på att fler fall av penningtvätt inte förekommer eller om det är ett resultat av att revisorerna inte anmäler i den utsträckning de borde är inte lätt att utläsa av statistiken. I och med att de rapporteringsskyldiga grupperna ökat med cirka 15 000 anmälningspliktiga fysiska och juridiska personer borde det tala för att det skulle ha kommit in fler anmälningar. Sannolikheten att det inte skulle förekomma fall av penningtvätt bland dessa nya rapporteringspliktiga företag och personer förefaller mycket osannolikt. Dock bör det påpekas att den

anmälningssstatistik som redovisas här endast omfattar penningtvättsanmälningar. Revisorer gör även anmälningar om annan allvarlig ekonomisk brottslighet och troligtvis innefattar de anmälningar även penningtvätt, som då inte anmäls separat.

Statistiken blir dock troligtvis tydligare och lättare att dra klara slutsatser från när lagstiftningen funnits i fler år och det finns mer fakta inom ämnet att utgå från. Finanspolisen⁷² anser att en av de främsta orsakerna till att revisorerna inte rapporterat in fler penningtvättsmisstankar är att reglerna är så pass nya. Det tar en viss tid för nya regleringar och krav att få genomslag hos dem som konkret arbetar med frågorna. Vidare tror Finanspolisen att rapporteringsplikten enligt penningtvättslagen och anmälningsskyldigheten enligt aktiebolagslagen skapar avgränsningsproblem. Sett ur något som kan liknas betecknas som en ”misstankegrad” kan rapporteringsskyldigheten ses ligga steget före anmälningsskyldigheten. Rapporteringsskyldigheten avser misstänkt penningtvätt och anmälningssplikten avser misstanke om ett konkret brott, till exempel bokföringsbrott. Avgränsningarna mellan dessa två skyldigheter är troligtvis oklar för flertalet av revisorerna och förarbetena till penningtvättslagen ger endast viss vägledning i avgränsningsfrågan. Avgränsningsfrågan bör till vissa delar kunna tacklas genom utbildningsinsatser och klargöranden från tillsynsmyndigheter.

Finanspolisen trodde, i sin årsrapport för 2004, att penningtvättsanmälningarna skulle öka från år 2004 till år 2005. Deras slutsatser var att det måste ske en ökning när det tillkommer så många nya rapporteringspliktiga. Så har det inte blivit. En granskning av anmälningsspraxis visar, som tidigare nämnt, att anmälningarna från de nya grupperna är mycket få.

Det är som sagt tidigt att dra slutsatser av lagstiftningen då det endast finns statistik från ett år. Att döma av antalet anmälningar som inkommit kan sannolikt slutsatsen dras att lagstiftningen ännu inte slagit igenom på det sätt som man hoppats på. Det borde förekomma fler fall av penningtvätt inom dessa yrkesgrupper än de fåtal som har anmälts. Det är dock det första året som lagstiftningen tillämpas och kanske bör lagstiftningen ges mer tid innan definitiva slutsatser dras. Det kan finnas en uppsjö av anledningar till varför det inte kommit in fler anmälningar, men en sak som är klar är att det bör arbetas vidare inom området för att skapa klarhet.⁷³

---

⁷² Samtal med Tommy Kangasvieri, Sektionschef Finanspolisen

⁷³ Jag analyserar en del alternativ till varför det ser ut som det gör och vad som eventuellt skulle kunna göras för att förbättra rapporteringen i mitt femte kapitel – Analyskapitlet.

4.4 Sammanfattning

Finanspolisen är den myndighet som mottar penningtvättsanmälningarna i Sverige och deras arbete styrs främst av den information som de rapporteringsskyldiga anmäler när de upptäcker misstänkt penningtvätt.

År 2005 var det första året med den lagstiftning som bland annat gjorde cirka 15 000 nya fysiska och juridiska personer rapporteringsskyldiga.

Sammantaget var ökningen av penningtvättsanmälningar endast marginell, mellan år 2004 och år 2005. Det kom in väldigt få anmälningar under år 2005 från de nya rapporteringspliktiga grupperna och anledningarna till detta kan vara många. Det lär sannolikt behövas mycket mer arbete inom detta område för att få lagstiftningen att fungera som den är tänkt.

Det kan finnas många anledningar till varför det inte kommit in fler anmälningar, men det är definitivt viktigt att arbeta vidare på området för att komma till klarhet inom området.

5 Utblick mot Norge och Danmark

För att jämföra Sveriges lagstiftning och åtgärder mot penningtvätt med andra länder gör jag en utblick mot Norge och Danmark. Jag valde länderna Norge och Danmark med hänsyn till att de är närliggande länder med liknande samhällskultur, kriminalitet och lagstiftning. Jag granskar deras lagstiftning och anmälningspraxis för att se hur den ser ut i jämförelse med Sverige.

5.1 Norge

Norge har kommit längre i sin bekämpning av penningtvätt⁷⁴, då de redan 2004 införde ny lagstiftning motsvarande den som infördes år 2005 i Sverige. Därför tycker jag det är intressant att se vad som hänt inom penningtvättsområdet i Norge och jag kommer att jämföra Norges åtgärder med Sveriges arbete på området.

5.1.1 Norges penningtvättslagstiftning

En ny hvitvaskingslov⁷⁵ trädde i kraft den 1 januari 2004. Den är en vidareutveckling av finansieringsvirksomhetslovens 2-17 § § som ålägger finansinstituten (som till exempel banker, mäklarföretag och försäkringsbolag) en skyldighet att rapportera misstänkta transaktioner till Økokrim.⁷⁶ Anledningen till att man införde dessa nya regler var att göra det enklare att upptäcka penningtvättshandlingar och för att hindra att finansinstitut, revisorer, fastighetsmäklare och andra rapporteringspliktiga används som kanaler för penningtvätt.⁷⁷

Då det föreligger en misstanke om att en transaktion har koppling till en straffbar handling skall den som upptäckt detta göra närmare undersökningar för att se om det stämmer. Misstanken behöver inte vara knuten till en speciell straffbar handling. Om misstanken kvarstår skall alla upplysningar om transaktionen rapporteras till Økokrim. Vidare upphäver hvitvaskingsloven Hvitvaskingsteamets tystnadsplikt, vilket gör att informationen i penningtvättsanmälningarna kan användas på ett bättre sätt.⁷⁸

---

⁷⁴ Penningtvättsbenämningen på norska är hvitvasking

⁷⁵ Lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (Hvitvaskloven)

⁷⁶ Økokrim är Norges motsvarighet till svenska Finanspolisen.

⁷⁷ Hvitvaskingsteamets årsrapport 2004, s 3

⁷⁸ Hvitvaskingsteamets årsrapport 2004, s 3

Hvitvaskingsloven utvidgar gruppen av rapporteringsskyldiga väsentligt. Nu omfattas bland annat även advokater, fastighetsmäklare, revisorer och försäljare som mottar kontantbetalning på mer än 40 000 norska kronor.⁷⁹

Penningtvättsanmälningarna i Norge lämnas till Hvitvaskningsteamet inom Økokrim. De mottar, behandlar och vidareförmedlar anmälningarna. Att skicka en anmälan om penningtvätt till Økokrim är inte det samma som att göra en anmälan till polisen.

Andra arbetsuppgifter som Økokrim har är att samarbeta med andra institutioner som har rapporteringsplikt, utländsk polis och utländska penningtvättsenheter, delta i möten med internationella organ såsom FATF och att utveckla spetskompetens inom penningtvättsområdet.⁸⁰

5.1.2 Anmälningspraxis år 2004

År 2004 var det första året som hvitvaskingsloven omfattade den nya gruppen av rapporteringsskyldiga.

Hvitvaskningsteamet mottog år 2004 6 082 anmälningar om misstänkta transaktioner i enlighet med hvitvaskingsloven. Detta motsvarade en ökning på hela 76 procent i förhållande till året innan. Den största andelen av anmälningar var Money Transfer⁸¹-anmälningar och den stora ökningen beror främst på att fler misstänkta Money Transfer-transaktioner anmälades.

De nya rapporteringspliktiga lämnade tillsammans in 54 stycken anmälningar. I rapporten förutspår man att dessa kommer att öka för år 2005. Revisorer är, precis som i Sverige, en av de nya grupperna av rapporteringsskyldiga. De lämnade detta första år in 25 stycken anmälningar.⁸²

Totalt sett hade Norge en stor ökning av penningtvättsanmälningar under 2004 och man förväntade sig en ökning även under 2005. Detta beroende dels på att de nya rapporteringspliktiga bör anmäla fler misstänkta transaktioner och dels för att bankerna fått ett elektroniskt övervakningssystem som gör det möjligt för dem att plocka upp misstänkarna på ett mer effektivt sätt.⁸³ Överhuvudtaget har anmälningarna av penningtvätt ökat kraftigt de senaste åren i Norge:⁸⁴

- år 2000 var det 890 anmälningar
- år 2001 var det 992 anmälningar

---

⁷⁹ Hvitvaskingsloven 4 §

⁸⁰ Hvitvaskningsteamets årsrapport 2004, s 4 f.

⁸¹ Money Transfer-systemet är en tjänst som används i samband med överföring av kontantbelopp till och från utlandet.

⁸² Hvitvaskningsteamets årsrapport 2004, s 5 f.

⁸³ Hvitvaskningsteamets årsrapport 2004, s 5

⁸⁴ Hvitvaskningsteamets årsrapport 2004, s 7

- år 2002 var det 1291 anmälningar
- år 2003 var det 3 459 anmälningar

Den nya lagstiftningen bör med andra ord, i kombination med andra faktorer som nämnts ovan, slagit igenom väl när det gäller att få fler att uppmärksamma och rapportera misstänkta transaktioner. Det var visserligen inget stort antal anmälningar som kommit in under det första året för de nya rapporteringsskyldiga, men det var ändå några vilket är ett steg i rätt riktning. I och med att lagstiftningen är så pass ny är det även svårt att veta vad ett rimligt antal anmälningar från dessa rapporteringsgrupper är.

Hvitvaskingsteamet färdigbehandlade 6 202 anmälningar 2004, varav 5 877 av dessa blev mottagna år 2004. De resterande var i huvudsak anmälningar som kommit in år 2003. De allra flesta av de färdigbehandlade anmälningarna blev arkiverade. Anmälningar har haft betydelse för fällande domar i 26 fall år 2004.⁸⁵

5.1.3 Anmälningspraxis år 2005

Statistiken från år 2005 visar blandat resultat. Inom vissa grupper har antalet anmälningar gått ner och inom vissa har det ökat. Hvitvaskingsteamet har ingen entydig klar förklaring på varför det ser ut på detta sätt.

Det kom in 4 893 anmälningar med anledningar av reglerna om penningtvätt i hvitvaskingsloven år 2005. Detta är en nedgång med 20 % mot året innan. Det var bland annat åtskilligt färre anmälningar från Money Transfer-aktörer, med en nedgång på nästan 40 %. Finansinstitutionerna har ökat sina anmälningar med 25 %, vilket främst tros bero på att bankerna tagit sitt nya övervakningssystem i bruk. Detta antas öka ännu mer under 2006. De nya grupperna har ökat sitt antal av anmälningar. Det mottogs 86 stycken anmälningar från dessa grupper.

Den gruppen jag koncentrerat mig mest på, revisorerna, har dessutom ökat till mer än det dubbla under detta för dem andra rapporteringspliktiga år. Antalet har ökat från 25 stycken år 2004 till 53 år 2005.

Hvitvaskingsteamet behandlade 4 837 anmälningar 2005. 4 514 stycken blev mottagna 2005, resterande hade sitt ursprung huvudsakligen från 2003 eller 2004.⁸⁶

Hvitvaskingsteamet lade 2005 ner mycket tid på att informera och lära upp de nya rapporteringspliktiga grupperna. Man anser att genom att de rapporteringspliktiga får bättre rutiner och mer kunskap om reglerna om penningtvätt, samtidigt som de får klart för sig vilka konsekvenser penningtvätt kan få för deras ekonomi och renommé så kommer allt fler

⁸⁵ Hvitvaskingsteamets årsrapport 2004, s 9

⁸⁶ Hvitvaskingsteamets årsrapport 2005, s 6 ff.

anmälningar om misstänkt penningtvätt att rapporteras in.⁸⁷ Det ligger säkerligen mycket i detta och denna kunskap och insikt kommer förhoppningsvis att utvecklas under de närmsta åren både i Sverige och i övriga länder där lagstiftningen är relativt ny. Det gäller att få alla rapporteringspliktiga att inse hur enormt viktigt det är att få in alla anmälningar, för att på det bästa och mest effektiva sättet kunna bekämpa den växande trenden av penningtvättstransaktioner.

Norge införde i november 2005 ett nytt elektroniskt system som skall göra det väsentligt enklare för rapporteringsskyldiga att skicka in sina anmälningar. Målet är att 90 % av alla anmälningarna skall komma i på detta vis år 2006.⁸⁸ Allt som görs för att underlätta inrapporteringen av anmälningar anser jag vara bra åtgärder. Det bör vara så smidigt som möjligt att lämna sin anmälan så detta kan ske enkelt och utan svårighet för den som anmäler.

5.2 Danmark

Revisorerna omfattas av Danmarks penningtvättslagstiftning, och blev därmed anmälningspliktiga, från och med juni år 2002. Eftersom detta var tidigare än revisorerna blev rapporteringspliktiga i Sverige anser jag det intressant att granska Danmarks penningtvättslagstiftning och hur deras arbetar bedrivs inom penningtvättsområdet.

För Danmark finns endast färdig statistik över penningtvättsanmälningar för år 2004, därför kan jag inte redogöra för anmälningspraxis för år 2005 gällande Danmark.

5.2.1 Danmarks penningtvättslagstiftning

Den 1 mars 2006⁸⁹ trädde en lag om förebyggande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism⁹⁰ i kraft i Danmark. Lagen är även kallad Hvidvaskloven.⁹¹ Lagens ändamål är att införa skärpta krav på förebyggande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, i förhållande till den tidigare Hvidvaskloven. Den nya lagen tillkom som ett led i den fortsatta kampen med att bekämpa penningtvätt och terrorfinansiering. Lagen tillkom även för att uppfylla kraven i det tredje penningtvättsdirektivet.

Den tidigare lagen omfattade en lång rad av personer och verksamheter, såsom finansiella verksamheter, advokater, revisorer och fastighetsmäklare.

---

⁸⁷ Hvitvaskingssteamets årsrapport 2005, s 10

⁸⁸ Hvitvaskingssteamets årsrapport 2005, s 5

⁸⁹ En del av bestämmelserna i lagen träder ej i kraft förrän den 1 januari 2007.

⁹⁰ Lov nr. 117 af. 27. februar 2006 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af penge og finansiering av terrorisme (Hvidvaskloven)

⁹¹ Penningtvätt heter på danska hvidvask.

Revisorerna har haft rapporteringsplikt av misstänkta penningtvättstransaktioner sedan juni år 2002.

Den nya lagen innebär att lagens användningsområde har utvidgats och nu omfattas även bland annat försäkringsmäklare. Det finns numera även ett förbud mot att bland annat auktionshandlare mottager kontantbetalning på 100 000 danska kronor eller mer.⁹² Vidare innebär den nya lagen vissa strängare bestämmelser vid identifieringen av nya kunder och en plikt för en väsentlig del av företagen som omfattas av lagen att registreras, så att tillsynen över dem kan skötas på ett effektivare sätt.

Vid misstanke om penningtvätt skall en rapportering om detta göras. Hvidvaskloven kräver inte annat än att misstankar om att penningtvätt förekommer, för att en rapportering skall göras. Upplýsningar om penningtvätt som lämnas i god tro till polisen skall inte ses som att tystnadsplikten åsidosätts och medför inte straffansvar. En underrättelse om misstänkt penningtvätt är inte att se som en anmälan, men betraktas som en upplýsning om en möjlig brottslig gärning. Den som är underrättningskyldig är även skyldig att kontrollera identiteten på sina kunder.⁹³

Penningtvättsanmälningarna i Danmark lämnas till Hvidvasksekretariatet, som finns under Statsadvokaten för særlig økonomisk kriminalitet. Hvidvasksekretariatet tillkom 1993 när Danmark implementerade EU: s första penningtvättsdirektiv. Hvidvasksekretariatet lämnar den anmälan de fått in, tillsammans med annan relevant information, till det polisdistrikt som skall utreda anmälan.⁹⁴

5.2.2 Anmälningspraxis år 2004

Totalt inkom det 366 penningtvättsanmälningar år 2004 i Danmark. De flesta anmälningarna kom från banker och växelkontor. Revisorerna lämnade inte in någon anmälan under året. Sedan revisorerna blev rapporteringspliktiga i juni 2002 har de inte lämnat in en endaste anmälan. Gruppen bestående av advokater lämnade däremot in sex stycken anmälningar under 2004 och har sedan juni 2002 lämnat in 15 stycken anmälningar. Fastighetsmäklarna lämnade in en anmälan under året. När det gäller advokater och revisorer anger denna statistik endast de anmälningar som gäller penningtvätt. Advokater lämnar även in andra anmälningar i egenskap av konkursförvaltare och revisorer lämnar även anmälningar rörande annan allvarlig ekonomisk brottslighet.⁹⁵

---

⁹² Hvidvaskloven 1 §

⁹³ Hvidvasksekretariatets årsberetning 2004, s 10

⁹⁴ Hvidvasksekretariatets årsberetning 2004, s 4 f.

⁹⁵ Hvidvasksekretariatets årsberetning 2004, s 20 ff.

Penningtvättsanmälningarna har, enligt Hvidvasksekretariatets statistik, befunnit sig på ungefär samma nivå i Danmark de senaste åren:

- År 2000 var det 251 anmälningar
- År 2001 var det 319 anmälningar
- År 2002 var det 338 anmälningar
- År 2003 var det 280 anmälningar

5.3 En jämförelse mellan Sverige, Norge och Danmark

Sverige, Norge och Danmark är tre grannländer med i många avseenden liknande penningtvättsbrottslighet. Lagstiftningen för att förhindra att penningtvätt förekommer skiljer sig inte heller avsevärt mellan länderna.

Det totala antalet anmälningar skiljer kraftigt mellan länderna, med betydligt färre anmälningar i Danmark. Detta beror på att antalet anmälningar från växelkontor skiljer mycket mellan länderna. I Danmark rapporterades år 2004 in 109 stycken misstänkta penningtvättfall från växlingsföretag, medan samma siffra i Sverige var 8 658. Växlingsföretagen stod år 2004 för 90 % av alla penningtvättsanmälningarna i Sverige. Därför är statistiken i övrigt mellan länderna jämförbar.

Norge har fått en betydande andel fler anmälningar från de nya rapporteringspliktiga grupperna än vad Sverige fått. Då bör det även tilläggas att Sverige totalt sett under 2005 fick in nästan dubbelt så många anmälningar som Norge.⁹⁶ Norge har bedrivit en omfattande utbildningskampanj av de nya anmälningsskyldiga grupperna och anmälningssstatistiken visar att de troligtvis nått ut bättre med information om den nya lagstiftningen än vad Sverige har lyckats med. Norge bedriver överlag ett mer offensivt arbete än vad det görs i Sverige. Det framstår som om det i Sverige mer väntas och avvaktas för att se hur lagstiftningen faller ut. Jag anser att det behövs ett mer aktivt arbete även i Sverige, likt det i Norge, för att det skall komma in fler rapporter här.

Även Danmark fick in fler anmälningar från de nya grupperna än Sverige. Dock är det de danska advokaterna som lämnat anmälningar, men inte revisorerna. Detta kan möjligen förklaras av att advokaterna är mer insatta i lagstiftningen än revisorerna, men det kan även finnas andra förklaringar. Hvidvaskingssekretariatet påpekar att det kommer in andra brottsanmälningar från revisorer än penningtvättsanmälningar. Detta sker även i Sverige, då revisorer anmäler andra ekonomiska brott än penningtvätt. Med tanke på detta så är det sannolikt så i samtliga länder att det ”indirekt” anmäls fler penningtvättsbrott än vad som redovisas i penningtvättsstatistiken.

---

⁹⁶ Norge fick in 4 893 anmälningar och Sverige 9 211 anmälningar år 2005.

Danmark har satsat på ett omfattande nationellt samarbete avseende bekämpandet av penningtvätt och finansiering till terrorism, för att kunna uppnå goda resultat och för att kunna efterleva de internationella krav som finns på området. Hvidvasksekretariatet samarbetar med såväl andra myndigheter som den privata sektorn.⁹⁷ Samarbete både nationellt och internationellt är prioriterat i alla de tre länderna. Alla tre länderna är aktiva deltagare i samarbetet på internationell nivå, bland annat som medlemmar i FATF, och de uppfyller de krav från internationella organ som ställs på dem. Det står klart att utan goda samarbeten går det inte att bedriva en kamp mot penningtvätt.

Norge är alltså det land som har fått in flest penningtvättsanmälningar från revisorerna. Om detta beror på att lagstiftningen nått ut bättre bland revisorerna i Norge eller om det har andra förklaringar är svårt att utläsa av statistiken. En anledning kan eventuellt vara att revisorerna i Sverige och Danmark anmäler brotten indirekt genom andra brottsanmälningar, medan revisorerna i Norge är bättre på att verkligen uppfatta och anmäla penningtvättsbrotten för sig. Lagstiftningen som omfattar revisorerna har inte funnits lika länge i Sverige som i Norge och Danmark. Det skulle definitivt vara intressant att granska anmälningspraxisen igen om något år för att se om svenska Finanspolisen då fått in fler penningtvättsanmälningar från revisorerna, eller om anmälningsstatistiken ligger kvar på samma nivå. Jag anser att en av anledningarna till att Norge fått in fler rapporteringar är att deras lagstiftning hunnit bli mer inarbetad hos revisorerna än i Sverige. Revisorerna i Sverige kommer förhoppningsvis bli bättre på att rapportera när de fått mer tid på sig att förstå hur de skall tillämpa lagstiftningen.

Alla tre länderna tar penningtvättsproblematiken på största allvar och har genomfört den lagstiftning som krävs av dem. Åtgärder för att förhindra att revisorerna utnyttjas i penningtvätts syfte finns i alla tre länderna, och ser liknande ut. Skillnaderna mellan länderna är därmed små, men faktumet kvarstår att det i princip bara är Norge som fått in penningtvättsanmälningar från revisorerna. Om det beror på att Norges revisorer verkligen är bättre på att rapportera misstänkta penningtvättsfall eller om det är så att penningtvättsmisstankar anmäls indirekt genom andra brottsanmälningar i Sverige och Danmark är oklart. Oavsett så föranleder detta att Sverige och Danmark kan vara i behov av att granska Norges arbete och se vad som skiljer sig i deras verksamhet.

---

⁹⁷ Hvidvasksekretariatets årsberetning 2004, s 6

5.4 Sammanfattning

I Norge infördes en ny lagstiftning ett år innan Sverige. Den nya Hvitvaskingsloven trädde i kraft den 1 januari 2004. Hvitvaskingsloven innebär bland annat att gruppen av rapporteringsskyldiga utvidgas väsentligt, till att omfatta även till exempel advokater, fastighetsmäklare, revisorer och försäljare som mottar kontantbetalning på mer än 40 000 norska kronor.

I Norge är det Hvitvaskningsteamet inom Økokrim som mottar och behandlar penningtvättsanmälningarna. Norge fick, under sina två första år med den nya lagstiftningen, inansenligt fler anmälningar än vad som kom in i Sverige under det första året. Anmälningspraxis från Norge visar att det mottogs 86 stycken anmälningar från de nya rapporteringspliktiga grupperna under 2005. Revisorerna lämnade samma år in 53 stycken anmälningar.

Den första mars 2006 trädde en ny Hvidvasklov i kraft i Danmark. Den nya lagen innebär bland annat att ännu några fler personer och grupper omfattades av rapporteringsplikten och striktare regler gällande identifikation av kunder.

Anmälningarna i Danmark tas emot av Hvidvasksekretariatet, som år 2004 mottog 366 anmälningar. De danska revisorerna rapporterade inga misstänkta fall av penningtvätt under 2004.

Norge är det, av de tre jämförda länderna, som har mottagit flest anmälningar från revisorer.

6 Analys

6.1 Inledning

Svarta pengar förekommer inom den grova organiserade brottsligheten men även inom andra verksamheter, till exempel genom att svart arbetskraft anlitas. Att det förekommer så mycket svarta pengar i vårt samhälle är ett stort dilemma som det måste arbetas med för att vi skall få bukt med problemet.

Penningtvättslagstiftningen har genomgått förändringar för att penningtvätt skall kunna förhindras. Denna uppsats har behandlat de regler som innebär att fler juridiska och fysiska personer omfattas av rapporteringsskyldighet och andra regler, för att förhindra att de utnyttjas som ett led i tvättning av svarta pengar. Uppsatsen har främst behandlat revisorernas skyldigheter. Revisorerna har fått ett antal nya skyldigheter att uppfylla, som till exempel kundidentifiering, granskning och anmälan av misstänkta transaktioner och upprättande av interna regler och policys.

Penningtvättslagens syfte är att förhindra att företagen utnyttjas i penningtvätts syfte. Hur väl har denna lagstiftning fallit ut?

Statistik över anmälningspraxis visar att det inte har kommit in många anmälningar från de nya rapporteringspliktiga grupperna. Vad beror detta på och vad kan vara lämpligt att göra och satsa på för att resultatet och vidare arbete inom området skall bli lyckat?

Jag skall i detta kapitel analysera och försöka svara på dessa frågor utifrån min uppsats.⁹⁸

6.2 Anmälningspraxis

Finanspolisens arbete styrs främst av den information som de rapporteringsskyldiga företagen anmäler när de misstänker penningtvätt. Därför bör antalet fall som kan uppmärksammas och utredas öka i och med att så många fler företag nu är redovisningsskyldiga.

Finanspolisens årsrapport för det första året med den nya lagstiftningen visar att det knappast inte kommit några anmälningar från de nya rapporteringspliktiga. Visserligen var 2005 det första året som lagstiftningen gällde och det kan till viss del förklara varför det inte inkommit så många anmälningar, men det kan med största sannolikhet även finnas andra anledningar. För att få en klarare bild av hur lagstiftningen fungerar kan det

---

⁹⁸ En del analys har förekommit löpande i texten även under de andra kapitlena.

vara intressant att granska statistiken igen om något år, då lagstiftningen haft mer tid på sig att bli inarbetad. Ett år är för kort tid för reglerna att få fullt genomslag hos de som arbetar med frågorna i praktiken.

En frågeställning som blir aktuell är om den nya lagstiftningen nått ut till de som i praktiken arbetar med dessa frågor. Jag har, i min kontakt med praktiserande revisorer, fått en uppfattning av att lagstiftningen inte riktigt når ut på ett önskvärt sätt. Revisorerna verkar visserligen vara mycket medvetna om problemet med penningtvätt och genom sina erfarenheter ser de varningssignalerna när de uppkommer. Men att det verkligen finns en lag som reglerar detta och att det från den 1 januari 2005 finns ny lagstiftning som omfattar dem, verkar inte vara lika klart. Kanske kan det vara på det viset att revisorerna inte är tillräckligt medvetna om vad som egentligen gäller enligt den nya lagstiftningen.

Revisorerna måste även anmäla andra brott som de upptäcker i sitt arbete, såsom till exempel skattebrott. Jag anser att en förklaring till att det inte kommit in fler anmälningar från revisorer kan vara att penningtvätten anmäls ”indirekt” när de anmäler andra uppenbara brott. Ett viktigt led i att få revisorer att anmäla misstänkta penningtvättstransaktioner är att uppmärksamma dem på att misstankar om penningtvättstransaktioner kan uppkomma tidigare än då det finns klara bevis på att ett brott begåtts. Skyldigheten att rapportera misstänkt penningtvätt uppkommer ofta innan anmälningsplikten för ett konkret brott. Avgränsningen mellan dessa två skyldigheter är troligtvis inte helt klar för revisorerna. Revisorerna måste uppmärksammas på att de skall rapportera misstänkt penningtvätt, redan innan ett konkret brott har uppmärksamrats.

Finanspolisens arbete främst styrs främst av den information som de rapporteringsskyldiga företagen anmäler när de misstänker penningtvätt. Endast två anmälningar (av 9 930) kom till på Finanspolisens så kallade egna initiativ år 2004. Därför är det väldigt viktigt att företagen verkligen anmäler när de stöter på misstänkta fall. Det kan vara svårt att upptäcka de misstänkta transaktionerna och det gäller att vara säker på sin sak när man anmäler, för att sedan kunna stå på sig när det krävs bevisning. Men utan företagens anmälningar kommer inte penningtvättsverksamheterna kunna uppbyggas och därför är det väldigt viktigt att företagen tar de nya reglerna på allvar och arbetar in dem i företagets rutiner.

Lagstiftarna på gemenskapsnivå konstaterar att det finns att antal fall där anställda som rapporterat sina misstankar om penningtvätt utsatts för hot eller fientliga åtgärder. Även om direktivet inte kan påverka staternas rättsskipning, konstateras det att detta är en fråga av största betydelse för effektiviteten i systemet för bekämpning av penningtvätt. Medlemsstaterna bör i allra högsta grad vara medvetna om problemet och göra allt vad de kan för att skydda anställda mot sådana hot eller åtgärder. I och med att de som tvättar pengar till stor del befinner sig inom den organiserade brottsligheten kan det såklart finnas en rädsla för vad som kommer ske om en anmälan

lämnas in. Det får inte finnas risk att någon inte anmäler på grund av rädsla för vad som kan hända om en anmälan görs.

De ansvarsbestämmelser som finns och som kan döma, den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter gransknings- eller uppgiftsskyldigheten eller bryter mot meddelandeförbudet, till böter skall avskräcka någon från att låta bli att anmäla. Jag tror och hoppas att de som omfattas av denna lagstiftning anmäler oavsett denna straffbestämmelse eller ej, men det är bra att bestämmelsen finns för att statuera hur viktigt staten tycker det är med bekämpandet av penningtvätt.

Det är inte bara revisorerna som inte lämnat in anmälningar enligt sina nya skyldigheter. Det har visat sig att när det gäller de flesta yrkesgrupper så har ingen förändring av anmälningsstatistiken skett. När det gäller till exempel fastighetsmäklare, som sedan den 1 januari 2005 är skyldiga att anmäla om man misstänker att husköpet eller bostadsrättsköpet handlar om penningtvätt, har inte en endaste anmälan kommit in till Finanspolisen. Detta trots att det finns 5 500 registrerade fastighetsmäklare och det handlar om hundratusentals köp för 250 miljarder kronor per år. Då det omsätts så stora summor och då fastigheter kan vara ett bra sätt att tvätta pengar på bör anmälningsstatistiken från fastighetsmäklarna vara missvisande i förhållande till den verkliga penningtvättsverksamhet som finns. Det kan finnas flera anledningar till detta. En förklaring kan vara att mäklaren får medverkandeförbud och inte kan fullfölja affären om han anmält en misstänkt penningtvätt. Problemet som uppkommer är då att mäklaren inte får tala om varför han avbrutit affären och detta kan leda till att mäklaren blir varnad av Fastighetsmäklarnämnden för att han frånträtt ett uppdrag. Det måste anses vara en oacceptabel följd att mäklaren kan drabbas av sin egen anmälan och här bör lagstiftningen ses över. Det anser även fastighetsmäklarnämnden. En annan anledning till att inga anmälningar kommit in kan troligtvis vara en brist på information och utbildning till fastighetsmäklarna. Kunskap är en förutsättning för att lagstiftningen skall fungera.

6.3 Vad kan göras i fortsättningen?

Det har redan skett mycket på penningtvättsområdet i Sverige. Lagstiftningen har främst påverkats genom lagstiftningen inom EU, med början i 1991 års direktiv. Sedan dess har lagstiftningen utvecklats vidare och arbetet fortskrider för att förhindra att penningtvätt förekommer. Både myndigheter, företag och organisationer arbetar vidare för att förhindra att fysiska och juridiska personer utnyttjas i syfte att tvätta pengar.

Vilka mer åtgärder skulle kunna vidtas för att vidareutveckla arbetet i syftet att förhindra att revisorernas verksamheter utnyttjas för att tvätta pengar?

6.3.1 Utbildning

Utbildning är A och O i kampen mot penningtvätt. Penningtvätt är både ett nationellt och ett internationellt fenomen och det kännetecknas av komplexitet och en kontinuerlig utveckling. För att revisorerna skall kunna förstå sig på hur de som tvättar pengar går till väga och kunna upptäcka detta krävs kontinuerlig utbildning. Ökad kunskap hos de som arbetar på de rapporteringsskyldiga företagen är extremt viktigt. Jag anser att för att revisorerna skall våga anmäla och veta hur de skall gå till väga är en god kunskap på området nödvändig. Annars kommer man inte att upptäcka de otillbörliga transaktionerna eller veta hur fallen skall behandlas. Kanske måste de ansvariga myndigheterna lägga ner mer resurser på detta för att det resultat som eftersträvas skall kunna uppnås.

I Norge satsade man förra året mycket resurser på att nå ut till de nya grupperna som omfattades av deras lagstiftning. Detta ledde till ett bra resultat och det är något som de kommer att fortsätta med för att nå ut till ännu fler med den nya kunskapen. Jag tror att Sverige också bör lägga ner mer resurser på att utbilda och informera de nya rapporteringspliktiga grupperna. För att anmälningar skall komma in måste de som skall anmäla vara säkra på vad det är som de skall anmäla. Om informationen, om vad det är som skall anmälas och hur det går till når ut till alla som omfattas av lagstiftningen tror jag det kommer att anmälas fler misstänkta transaktioner. Finanspolisen är medveten om att revisorerna inte är helt införstådda med att penningtvättsmisstankar kan uppkomma innan en konkret brottsmisstanke finns, och tillsynsmyndigheterna måste därför lägga utbildningsinsatser på detta.

En sak som troligtvis hade kunnat vara till stor hjälp för revisorerna hade varit att ge dem konkreta exempel på hur penningtvätt genomförs och vilka metoder de som tvättar pengar använder sig av, med konkreta fall exempel. Då uppfattar jag det som att det skulle vara lättare att upptäcka och förstå när en transaktion görs i syfte att tvätta pengar. Finanspolisen sammanfattar några domar och påföljder i sin årsrapport varje år som kan vara bra att granska för att se hur det kan gå till. Men ännu utförligare beskrivningar av fall och konstruktioner av fiktiva fall tror jag kan vara till god vägledning för att revisorerna skall upptäcka de misstänkta transaktionerna enklare.

Eftersom revisorerna är en av de nya rapporteringspliktiga grupperna tror jag det är väldigt viktigt att revisionsföretagen själva också är noga med utbildningen inom penningtvättsområdet och att man hela tiden följer med i utvecklingen. Både stora och små revisionsbyråer bör säkerligen satsa på att utbilda sin personal för att undvika att deras företag utsätts för penningtvättsförsök. Varje revisionsbyrå bör också ha goda interna regler och policy för hur penningtvättsfrågorna skall hanteras. Genom att vara tydliga och noggrant redogöra för hur penningtvättsproblematiken skall hanteras underlättar företagen för sina anställda. När det tydligt finns beskrivet hur man följer och efterlever penningtvättslagstiftningen är risken för att penningtvättstransaktioner inte upptäcks betydligt mindre. Det ligger

naturligtvis även på den enskilde revisorns ansvar att uppdatera sig på och följa den rådande penningtvättslagstiftningen.

6.3.2 Samarbete och prioriteringar

Om ett företag utnyttjas i penningtvättssyfte kan det skada både deras renommé och ekonomi och det bör därför ligga i allas intresse att förhindra att så sker. Det gäller att få företagen att förstå detta, då kommer de sannolikt att vara noga med att bedriva ett arbete för att förhindra att de utnyttjas av de som vill tvätta pengar. Ett gott samarbete mellan de myndigheter och organisationer som arbetar mot penningtvätt och de företagen som kan utsättas för denna brottslighet tror jag är den bästa lösningen för att förhindra penningtvätt. 2001 års direktiv är ett bra steg i rätt riktning mot detta mål.

I Norge har man upplevt det som ett problem att få de lokala polisdistrikten att göra vidareutredningar med grund i en penningtvättsanmälan. Detta leder till att ett stort antal av anmälningarna arkiveras. Detta är ett samarbete som man bör arbeta vidare på eftersom det är väldigt viktigt att det fungerar. Det kan inte bli så att man arbetar hårt för att få in alla anmälningar och sedan så händer inget mer. Då tappar lagstiftningen en del av sin funktion och effektivitet. Anmälningarna bör, i de fall det är berättigat, leda till konsekvenser. Hvitvaskingsteamet arbetar på att ta i bruk nya analysverktyg som skall effektivisera sakbehandlingen och göra presentationen av varje enskilt fall mer översiktlig och förstålig för polisdistrikten. Det är bra att problemet uppmärksammas så att fler anmälningar kan leda till goda utredningar och därmed fler åtal.

För att effektivisera efterföljandet av lagstiftningen anser jag det som en nödvändighet att samarbetet mellan de olika brottsbekämpande myndigheterna är väl fungerande. Brotten som revisorerna upptäcker och anmäler kan, som tidigare nämnts, ”överlappa” varandra och anmälas till olika myndigheter. Ett gott samarbete och en god kommunikation mellan de olika myndigheterna är då nödvändigt för att alla misstänkta fall skall kunna fångas upp och utredas på ett så effektivt sätt som möjligt.

Under 2006 skall Finanspolisen prioritera penningtvättsärenden som är relaterade till den grova organiserade och systemhotande brottsligheten. Rikskriminalen har gjort en omorganisation som skall underlätta detta arbete. Den organiserade brottsligheten anses vara en stor samhällsfara och det är enorma summor pengar som handhas av dessa organisationer. Pengarna kommer från mycket grov brottslighet och genom att göra ett krafttag i arbetet mot penningtvätt kan man säkert komma åt en del av denna brottslighet.

6.3.3 Internationellt

Återgårdar för att förhindra att system och företag används i penningtvättssyfte är något som prioriteras i det internationella samarbetet, vilket syns bland annat genom de direktiv som EU skapat. Även de internationella organisationerna bedriver ett effektivt och viktigt arbete. Sverige gör en hel del för att förhindra penningtvätt och det arbetet går framåt. Dock är området relativt outforskat och det finns massor kvar att göra för att förhindra att företagen som omfattas av lagstiftningen inte används i syfte att tvätta pengar.

Penningtvätt är som sagt ett internationellt fenomen som Sverige måste samarbeta med andra länder och organisationer för att komma åt. Åtgärder på en nationell nivå, eller ibland till och med på gemenskapsnivå, vidtagna utan hänsyn till internationell samordning och samverkan får endast en mycket begränsad verkan. Direktiven från EU är ett bra led i detta samarbete och har gett positiva resultat. Våldigt bra är även det arbetet som olika organisationer gör, med FATF som ett mycket bra exempel.

Den 26 oktober 2005 antog Europaparlamentet och Rådet ännu ett nytt direktiv som ett led i bekämpandet av penningtvätt. Dess syfte är att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Justitiedepartementet och Finansdepartementet har tillsatt en kommitté som skall se över penningtvättslagstiftningen och se till så att kraven i det tredje penningtvättsdirektivet från EU är uppfyllda. Ett förslag från kommittén skall vara klart den 29 december 2006. Att det kommer nya penningtvättsdirektiv från EU tyder på att det är något som tas på allvar. Den gemensamma lagstiftningen inom EU är ett effektivt sätt att komma åt penningtvättsproblematiken med.

En sak man kan fråga sig är, varför Norge fick in så pass många fler anmälningar från de nya rapporteringspliktiga under sitt första år med den nya lagstiftningen än vad Sverige fick. Visserligen skulle det teoretiskt kunna vara så att det förekom fler penningtvättstransaktioner i Norge och därmed fler anmälningar, men med största sannolikhet finns det även andra faktorer som spelar in. Dessutom får Sverige in ungefär dubbelt så många anmälningar totalt som Norge per år, så då borde troligtvis Sveriges anmälningar från de nya rapporteringspliktiga grupperna också spegla detta resultat. Det framstår som om Norge satsar väldigt mycket på att nå ut till och informera de nya yrkeskategorierna. Det tror jag är ett mycket vettigt arbete och en förutsättning för att få de nya grupperna att inse vikten av att anmäla och att ge dem den kunskap som krävs.

Då Norge kom med sin nya lagstiftning ett år innan Sverige är det säkerligen en god idé att titta på deras metoder och resultat för att på ett så bra sätt som möjligt kunna genomföra penningtvättsdirektivets mål i Sverige.

6.4 Avslutning

Penningtvätt är ett omfattande problemområde och det förekommer i hela världen. Problemet är stort även i Sverige och omfattar ofattbara summor varje år. Lagstiftningen utvecklas och bearbetas för att på ett så bra sätt som möjligt komma åt problematiken.

Lagstiftningen i sig anser jag vara bra och det är mycket bra att nya yrkesgrupper omfattas av den. Revisorerna är en grupp som stöter på många klienter och transaktioner och det finns en stor risk att de utnyttjas i syfte att tvätta pengar. Det är därför mycket bra att de numera omfattas av penningtvättslagstiftningen. Som med mycket annan lagstiftning ligger inte problemet i lagstiftningen, som i detta fall är klart och tydligt utformad.

Problemet är istället att få den att nå ut till alla de som omfattas av den. Även om det självklart är var och en av de som omfattas av lagstiftningens skyldighet att själv ta reda på vad som gäller, speciellt när det är i ens yrkesroll som man omfattas, så ligger det i allas intresse att de får kunskap om lagstiftningen. Därav återkommer jag till vikten av att alla utbildas i dessa frågor. Det är något som bör ske av så väl myndigheter och organisationer som inom företagens egen verksamhet. Jag tror inte det kan betonas nog, om vi skall kunna nå ett så bra resultat som möjligt.

Kopplingen mellan antalet anmälningar, åtal och fällande domar är inget som jag gått närmare in på i denna uppsats. Det kan dock vara intressant att reflektera över att av över 9 000 anmälningar ledde endast ett fåtal till åtal och fällande domar. Även om statistiken skulle vara missvisande, det vill säga att penningtvättsanmälningarna leder till åtal men under andra åtalspunkter, så är symbolvärdet av statistiken stort. En revisor kommer sannolikt att dra sig från att anmäla och därmed förstöra kundrelationer om han vet att sannolikheten för fällande dom är ytterst liten. Denna misstanke bekräftades i min kontakt med praktiserande revisorer, som uppvisade ett missnöje mot att deras brottsanmälningar lades ner i "brist på bevis".

Sammanfattningsvis vill jag avsluta med att jag anser den nya lagstiftningen som omfattar revisorerna vara bra och att det definitivt är ett steg i rätt riktning för att kunna förhindra penningtvätt och komma åt dem som försöker använda sig av olika metoder för att tvätta svarta pengar. Dock finns det mycket arbete kvar att göra på många olika plan för att lagstiftningen skall fungera som önskat bland dem som konkret arbetar med reglerna. Därför är såväl det lagstiftningsarbete som sker i Sverige som det samarbete som sker på en internationell nivå oerhört viktigt.

Bilaga A

Lag (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt

Ändring införd: t.o.m. SFS 2005:916

Inledande bestämmelser

1 § Med penningtvätt avses i denna lag sådana åtgärder med avseende på egendom som har förvärvats genom brott, som kan medföra att denna egenskap hos egendomen fördöljs, att den brottslige får möjlighet att undandra sig rättsliga påföljder eller att återskaffandet av egendomen försvåras, samt sådana åtgärder som innefattar förfogande över och förvärv, innehav eller brukande av egendomen.

Med penningtvätt avses även åtgärder med annan egendom än som avses i första stycket, om åtgärderna är ägnade att dölja att någon har berikat sig genom brottslig gärning. Lag (1999:162).

Tillämpningsområde

2 § Bestämmelserna i denna lag gäller fysiska och juridiska personer som driver

1. bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
2. livförsäkringsrörelse,
3. verksamhet av det slag som beskrivs i 1 kap. 3 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
4. verksamhet som kräver anmälan till eller ansökan hos Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet eller lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
5. försäkringsförmedling enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling,
6. verksamhet för utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar,
7. fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder,
8. verksamhet som fastighetsmäklare enligt

fastighetsmäklarlagen (1995:400),

9. verksamhet för kasinospel enligt kasinolagen (1999:335),

10. verksamhet som godkänd eller auktoriserad revisor, eller

11. yrkesmässig verksamhet som består i att lämna råd i avsikt att påverka storleken på en skatt eller avgift (skatterådgivare).

Lagen gäller endast sådan mot kunder inriktad verksamhet som avses i första stycket. I fråga om verksamheter som avses i första stycket 1-7 gäller lagen även filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet.

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet för vissa andra fysiska och juridiska personer finns i 9 c §. Lag (2005:409).

2 a § Bestämmelserna i denna lag gäller även för advokater och biträdande jurister på advokatbyrå samt andra oberoende jurister som driver yrkesmässig verksamhet när de

1. hjälper till vid planering eller genomförande av transaktioner för en klients räkning vid

a) köp och försäljning av fastigheter eller företag,

b) förvaltning av klientens pengar, värdepapper eller andra tillgångar,

c) öppnande eller förvaltning av bank-, spar- eller värdepapperskonton,

d) anskaffande av nödvändigt kapital för bildande, drift eller ledning av företag,

e) bildande, drift eller ledning av bolag, föreningar och stiftelser, eller

2. handlar i en klients namn för dennes räkning vid finansiella transaktioner eller transaktioner med fastigheter.

Lag (2004:1182).

2 b § Bestämmelserna i denna lag gäller även fysiska och juridiska personer som driver yrkesmässig handel med eller auktionsförsäljning av antikviteter, konst, ädelstenar, metaller, skrot eller transportmedel i de fall betalning görs kontant med ett belopp motsvarande 15 000 euro eller mer. Lag (2004:1182).

Förbud att medverka vid vissa transaktioner

3 § Att förfaranden som avses i 1 § kan vara straffbara som penninghäleri eller penninghäleriförseelse framgår av 9 kap. 6 a och 7 a §§ brottsbalken.

Fysiska och juridiska personer som avses i 2 § första stycket samt 2 a och 2 b §§ får inte heller annars medvetet medverka vid transaktioner som kan antas utgöra penningtvätt.
Lag (2004:1182).

Identitetskontroll

4 § Den fysiska eller juridiska personen skall kontrollera identiteten hos den som vill inleda en affärsförbindelse med den fysiska eller juridiska personen.

Identitetskontroll skall utföras också beträffande annan än den som avses i första stycket vid transaktioner som uppgår till ett belopp motsvarande 15 000 euro eller mer. Detsamma gäller om transaktionen understiger 15 000 euro men kan antas ha samband med en annan transaktion och tillsammans med denna uppgår till minst detta belopp. Om summan inte är känd vid tidpunkten för en transaktion, skall identiteten kontrolleras så snart summan av transaktionerna uppgår till minst 15 000 euro.

När en affärsförbindelse inleds eller en transaktion sker med någon på distans, skall den fysiska eller juridiska personen vidta de särskilda åtgärder som krävs för att säkerställa den andra personens identitet.

I 4 och 5 §§ kasinolagen (1999:355) finns särskilda bestämmelser för kasinon om identitetskontroll.
Lag (2004:1182).

4 a § Identitetskontroll behöver inte utföras beträffande fysiska eller juridiska personer med verksamhet som anges i 2 § första stycket 1-7, som

1. hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
2. hör hemma i en stat utanför det området om staten har bestämmelser om åtgärder mot penningtvätt som motsvarar dem som föreskrivs i rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/97/EG5.

Identitetskontroll behöver inte heller utföras om en transaktion görs till ett konto som tillhör någon vars identitet tidigare har kontrollerats enligt denna lag. Lag (2004:1182).

5 § Livförsäkringsföretag och försäkringsförmedlare enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling behöver inte utföra identitetskontroll med anledning av ett försäkringsavtal vars årliga premie uppgår till ett belopp motsvarande högst 1 000 euro eller vars engångspremie uppgår till ett belopp motsvarande högst 2 500 euro. Identitetskontroll behöver inte heller göras med anledning av betalningar som görs från ett konto som har öppnats hos ett kreditinstitut som hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Lag (2005:409).

6 § Om det kan antas att den som vill inleda en affärsförbindelse med den fysiska eller juridiska personen eller göra en sådan transaktion som avses i 4 § andra stycket inte handlar för egen räkning, skall den fysiska eller juridiska personen på lämpligt sätt söka skaffa sig kännedom om identiteten hos den för vars räkning han handlar.

Första stycket gäller inte i de fall som anges i 4 a § eller när särskilda skäl talar för att kontrollen är obehövlig. Lag (2004:1182).

7 § Den kontroll som anges i 4-6 § § skall, även om det inte följer av bestämmelserna i de paragraferna, alltid utföras om det kan antas att en transaktion utgör penningtvätt. Lag (1999:162).

Bevarande av handlingar

8 § Handlingar eller uppgifter som använts vid identitetskontroll skall bevaras i minst fem år. Tiden skall räknas från det att identitetskontrollen utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har ingåtts, affärsförbindelsen upphörde. Lag (2004:1182).

Gransknings- och uppgiftsskyldighet

9 § Den fysiska eller juridiska personen skall granska alla transaktioner som skäligen kan antas utgöra penningtvätt.

Den fysiska eller juridiska personen skall därvid lämna uppgifter till Rikspolisstyrelsen eller den polismyndighet som regeringen bestämmer om alla omständigheter som kan tyda på penningtvätt. Sedan sådana uppgifter har lämnats skall den fysiska eller juridiska personen på begäran av myndigheten

lämna de ytterligare uppgifter som behövs för utredningen om penningtvätt.

När uppgifter har lämnats enligt andra stycket, skall även annan fysisk eller juridisk person som avses i 2 § första stycket samt 2 a och 2 b § § lämna de uppgifter för utredningen om penningtvätt som myndigheten begär. Lag (2004:1182).

9 a § Advokater, biträdande jurister på advokatbyrå och andra oberoende jurister, godkända och auktoriserade revisorer samt skatterådgivare är inte skyldiga att lämna uppgifter enligt 9 § om vad som anförtrots dem då de försvarar eller företräder en klient i eller i fråga om ett rättsligt förfarande, inklusive rådgivning beträffande inledande eller undvikande av ett rättsligt förfarande. Detta gäller oavsett om de har fått informationen före, under eller efter ett sådant förfarande. Lag (2004:1182).

9 b § Advokater och biträdande jurister på advokatbyrå är inte skyldiga att lämna uppgifter enligt 9 § när det gäller information som avser en klient och som de har fått, medan de bedömer klientens rättsliga situation. Lag (2004:1182).

9 c § Den som yrkesmässigt driver lotteri- och spelverksamhet skall på begäran av Rikspolisstyrelsen eller den myndighet som regeringen bestämmer lämna de uppgifter som myndigheten anser vara av betydelse vid utredning om penningtvätt. Lag (2004:1182).

10 § En fysisk eller juridisk person som lämnar uppgifter med stöd av 9 § får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt, om den fysiska eller juridiska personen hade anledning att räkna med att uppgiften borde lämnas. Den som lämnar uppgifter med stöd av 9 c § får inte heller göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt. Detsamma gäller en styrelseledamot eller en anställd som lämnar uppgifter för den fysiska eller juridiska personens räkning.

I 29 kap. 2 § aktiebolagslagen (2005:551), 13 kap. 2 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, 5 kap. 2 § stiftelselagen (1994:1220) och 37 § revisionslagen (1999:1079) finns särskilda bestämmelser om ansvar för revisorer i aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser och vissa andra företag. Lag (2005:916).

Meddelandeförbud

11 § Den fysiska eller juridiska personen, dess styrelseledamöter eller anställda får inte röja för kunden eller för någon utomstående att en granskning har genomförts

eller att uppgifter har lämnats enligt 9 eller 9 c § eller att polisen genomför en undersökning.

För advokater och biträdande jurister på advokatbyrå gäller förbudet mot att röja de omständigheter som avses i första stycket under 24 timmar från det att en granskning har inletts, uppgifter har lämnats till polisen eller polisen har inletts en undersökning. Detsamma gäller för godkända och auktoriserade revisorer när de har vidtagit åtgärder som har anknytning till revisionsverksamhet. Lag (2004:1182).

Finansinspektionens underrättelseskyldighet

12 § Om Finansinspektionen vid en inspektion av en fysisk eller juridisk person eller på annat sätt får kännedom om transaktioner som kan antas utgöra penningtvätt, skall inspektionen underrätta Rikspolisstyrelsen eller den polismyndighet som regeringen bestämmer om transaktionerna. Lag (2004:1182).

Interna rutiner och utbildning

13 § Den fysiska eller juridiska personen skall ha rutiner för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och skall svara för att de anställda får behövlig information och utbildning för ändamålet.

Om en fysisk person som omfattas av 2 § första stycket, 2 a eller 2 b § driver sin verksamhet som anställd hos en juridisk person, skall skyldigheten enligt första stycket gälla den juridiska personen. Lag (2004:1182).

Bemyndiganden

13 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. identitetskontroll enligt 4 och 6 § §,
  2. vilka stater som uppfyller villkoret enligt 4 a § första stycket 2,
  3. i vilken utsträckning handlingar eller uppgifter som använts vid identitetskontroll skall bevaras enligt 8 §, och
  4. vilka rutiner som skall följas samt vilken information och utbildning som skall tillhandahållas enligt 13 §.
- Lag (2004:1182).

Ansvarsbestämmelse

14 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. åsidosätter gransknings- eller uppgiftsskyldigheten enligt 9 §, eller
2. bryter mot meddelandeförbudet i 11 §. Lag (1999:162).

Bilaga B

Brottsbalken (SFS 1962:700):

9: 6 a § Den som

1. otillbörligen främjar möjligheterna för annan att tillgodogöra sig egendom som härrör från brottsligt förvärv eller värdet av sådan egendom, eller
2. med uppsåt att dölja egendomens ursprung medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom som härrör från brottsligt förvärv

döms för *penninghäleri* till fängelse i högst två år.

För penninghäleri döms också den, som i annat fall än som anges i första stycket, otillbörligen medverkar till att bortföra, överlåta, omsätta eller vidta annan sådan åtgärd med egendom, om åtgärder är ägnad att dölja att annan har berikat sig genom brottslig gärning.

Är brott som anges i första eller andra stycket grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

9: 7 a § Är brott som avses i 6 a § att anse som ringa, döms för *penninghäleri* till böter eller fängelse i högst sex månader.

För häleriförseelse skall också dömas den som

1. i fall som avses i 6 a § första stycket inte insåg men hade skälig anledning att anta att brott förelåg, eller
2. i fall som avses i 6 a § andra stycket inte insåg men hade skälig anledning att annan berikat sig genom brottslig gärning.

Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor

Offentligt tryck

Ds 2003:52	Skärpta regler mot penningtvätt
FFFS 2005:5	Föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall
Prop. 1997/98:99	Aktiebolagets organisation
Prop. 2003/04:156	Skärpta regler mot penningtvätt

Direktiv

Rådets direktiv av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (91/308/EEG)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/97/EG av den 4 december 2001 om ändring av rådets direktiv 91/308/EEG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/06/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism

Konventioner

Förenta Nationernas konvention den 19 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen

Litteratur

- Holmqvist, Lena *Brottsbalken – En kommentar, Del 1 (1-12 kap.) Brotten mot person och förmögenhetsbrotten m.m.*
Leijonhufvud, Madeleine
Träskman, Per Ole
Wennberg, Suzanne Studentutgåva 3, Norstedts Juridik AB, 2002
- Syrén, Agneta *Svarta pengar – en handbok om penningtvätt*
1 uppl., Nätnavet AB, Stockholm, 2005
- Örnemark Hansen, Helén *Penningtvätt, Ett urvattnat begrepp?*
Upplaga 1:1, Nordstedts Tryckeri AB, Stockholm, 1998

Rapporter/Övrigt

- Björmsjö, Helena, Examensarbete: *Bevisning av penninghäleri – en studie av några rättsfall med fokus på bevisningen av förbrottet*, Juridiska Fakulteten, Lunds Universitet, vårterminen 2005
- Finanspolisens årsrapport 2004
- Finanspolisens årsrapport 2005
- Hvidvasksekretariatets årsberetning 2004
- Hvitvaskingsteamets årsrapport 2004 (Norska Økokrim)
- Hvitvaskingsteamets årsrapport 2005 (Norska Økokrim)
- Nordiskt Ministerråd, *Revisorn och ekonomisk brottslighet*, Allmänna förlaget, Stockholm, 1992
- Rapport från Ekobrottsmyndigheten: *Revisors åtgärder vid misstanke om brott (enligt 10 kap. 38–40 § § Aktieföretagslagen) – vissa praktiska tillämpningsfrågor*, 2004
- Rapport 2005:2b: *Organiserad brottslighet i Sverige 2005*, Rikskriminalpolisen, Kriminalunderrättelsetjänsten, Analysroteln
- Vägledning från FAR och Svenska revisorssamfundet SRS: *Revisorers tillämpning av penningtvättslagen*

Elektroniska källor

Ekobrottsmyndighetens hemsida: www.ekobrottsmyndigheten.se,
2006-05-30, kl. 13:30

FATF: s hemsida: http://www.fatf-gafi.org/pages/0,2987,en_32250379_32235720_1_1_1_1_1,00.html, 2006-05-10, kl. 15:5

Muntliga källor

Samtal Tommy Kangasvieri, Sektionschef Finanspolisen vid
Rikskriminalpolisen, 2006-05-10

Samtal med Mats Wahlberg, auktoriserad revisor, Mats Wahlberg & Co
Revision AB, 2006-04-28

Mailkontakt med Jan-Hugo Nihlén, auktoriserad revisor, partner Deloitte,
2006-04-26

Rättsfallsförteckning

Stockholms Tingsrätt 2005-01-04, mål nr B2044-04